

รัฐวิสาหกิจสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

ในบรรการรัฐวิสาหกิจสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์รวม 8 แห่ง คือ องค์การตลาดเพื่อเกษตรกร องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ องค์การสวนยาง องค์การส่งเสริมกิจการโคนมแห่งประเทศไทย องค์การสะพานปลา องค์การอุตสาหกรรมท่องเที่ยว สำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง และบริษัทไม้อัดไทย จำกัด นั้น มีประวัติความเป็นมาหรือเหตุผลในการจัดตั้ง การจัดองค์การ โครงสร้างการบริหาร และการดำเนินงาน ดังนี้คือ

องค์การตลาดเพื่อเกษตรกร

ประวัติความเป็นมา

เนื่องจากผลิตผลทางเกษตรกรรมเป็นสินค้าออกที่สำคัญและนำรายได้ส่วนใหญ่มาสู่ประเทศ การเศรษฐกิจของประเทศขึ้นอยู่กับอาชีพเกษตรกรรม แต่ปรากฏว่าเกษตรกรส่วนใหญ่มีรายได้น้อยและมาตรฐานการครองชีพอยู่ในระดับต่ำ เพราะเกษตรกรถูกพ่อค้าและคนกลางกดราคาผลิตผลเกษตรกรรมเพื่อให้ตนได้ผลกำไรมากที่สุด เกษตรกรจำต้องยอมตกอยู่ในฐานะผู้เสียเปรียบ ไม่มีอำนาจในการต่อรองราคาขายผลิตผลเกษตรกรรมของตน เพราะลักษณะของผลิตผลเกษตรกรรมจะเป็นไปตามฤดูกาลไม่สามารถควบคุมปริมาณในสัดส่วนที่เหมาะสมกับความต้องการ เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่มีที่เก็บผลิตผลของตนเอง และฐานะของเกษตรกรส่วนใหญ่มียากจน จำเป็นต้องรีบขายเมื่อมีการแก่งแย่งกันขายก็มักถูกกดราคาจากพ่อค้าและคนกลาง นอกจากนั้นเกษตรกรมักไม่ใคร่รวมตัวเพื่อสร้างอำนาจในการต่อรองเท่าที่ควร และขาดความรู้ทางด้านการตลาดจึงเป็นการจำเป็นที่จะต้องจัดตั้งตลาดสำหรับเกษตรกรขึ้น เพื่อให้เกษตรกร

กลุ่มเกษตรกรและสหกรณ์การเกษตร นำผลิตผลเกษตรกรรมของตน หรือรวบรวมผลิตผลเกษตรกรรมจากเกษตรกรอื่นมาขายในตลาดเพื่อเกษตรกร ซึ่งจะเป็นการลดคนกลาง ใ้หน้อยลง และส่งเสริมให้กลุ่มเกษตรกร สหกรณ์การเกษตร เป็นผู้จำหน่ายหรือส่งผลิตผลเกษตรกรรมออกสู่ท้องตลาดเสียเอง ทั้งเป็นการช่วยให้ประชาชนผู้อยู่ป้โลกและบริโลก และผู้จำหน่ายปลีกซื้อผลิตผลเกษตรกรรมจากเกษตรกร กลุ่มเกษตรกร สหกรณ์การเกษตร หรือจากตลาดเพื่อเกษตรกรได้โดยตรง ไม่ต้องผ่านคนกลางหลายชั้น อันจะเป็นทางลดค่าครองชีพของประชาชนได้ทางหนึ่ง และเมื่อกลุ่มเกษตรกรหรือสหกรณ์การเกษตรมีฐานะการเงินที่มั่นคง ก็จะช่วยให้การเศรษฐกิจของประเทศเจริญยิ่งขึ้น ในการนี้รัฐบาลจึงได้ตราพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งองค์การตลาดเพื่อเกษตรกร พ.ศ. 2517 ขึ้น เมื่อวันที่ 5 ตุลาคม 2517 และโดยที่องค์การตลาดเพื่อเกษตรกรเป็นองค์การที่มีความสำคัญเกี่ยวข้องกับผู้นประกอบอาชีพเกษตรกร อันเป็นส่วนใหญ่ของประเทศ จึงได้มีการปรับปรุงแก้ไขพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งองค์การตลาดเพื่อเกษตรกร (ฉบับที่ 2) เพื่อให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์มีอำนาจกำกับโดยทั่วไปซึ่งกิจการขององค์การตลาดเพื่อเกษตรกรอย่างใกล้ชิด โดยให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์เป็นประธานกรรมการ และให้มีผู้แทนสถาบันเกษตรกรเป็นที่ปรึกษาคณะกรรมการ เมื่อวันที่ 9 กรกฎาคม 2518 และมีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ 16 กรกฎาคม 2518 ต่อมาเมื่อวันที่ 21 กันยายน 2519 ก็ได้มีการตราพระราชกฤษฎีกา (ฉบับที่ 3) ขึ้น เพื่อปรับปรุงองค์ประกอบของคณะกรรมการบริหารกิจการขององค์การตลาดเพื่อเกษตรกรใหม่ โดยให้มีผู้แทนสถาบันเกษตรกรเป็นกรรมการด้วย ซึ่งมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 1 ตุลาคม 2519 องค์การตลาดเพื่อเกษตรกรนี้เรียกว่า "อ.ต.ก."

วัตถุประสงค์ในการจัดตั้ง

วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งองค์การตลาดเพื่อเกษตรกร ได้กำหนดไว้ในพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งองค์การตลาดเพื่อเกษตรกร พ.ศ. 2517 มาตรา 6 กล่าวคือ

"มาตรา 6 อ.ต.ก. มีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

- (1) จัดตั้งตลาดเพื่อให้เป็นแหล่งกลางในการซื้อขายผลิตผล เกษตรกรรมของเกษตรกรในราคาที่เป็นธรรมแก่เกษตรกร
- (2) ส่งเสริมและสนับสนุนให้เกษตรกรและสถาบันเกษตรกรส่งผลิตผล เกษตรกรรมและสินค้าอุตสาหกรรมในครัวเรือนของเกษตรกรมาจำหน่ายโดยตรง โดยไม่ต้องผ่านพ่อค้าคนกลาง
- (3) ซื้อและจัดให้มีการซื้อผลิตผล เกษตรกรรมและสินค้าอุตสาหกรรมใน ครัวเรือนของเกษตรกร เครื่องอุปโภคและบริโภคอันจำเป็นเพื่อจำหน่ายในราคาอันสมควร
- (4) ดำเนินการพยุงราคาผลิตผล เกษตรกรรม
- (5) ช่วยเหลือเกษตรกรและสถาบันเกษตรกรในการผลิต การจำหน่าย การตลาด การเก็บรักษา และการขนส่งซึ่งผลิตผล เกษตรกรรมของเกษตรกร
- (6) ดำเนินการหรือส่งเสริมให้สถาบันเกษตรกรดำเนินการค้าขนส่ง และรับฝากซึ่งผลิตผล เกษตรกรรมของเกษตรกร ปัจจัยในการผลิต วัสดุการเกษตร เครื่องมือเครื่องใช้ในการเกษตร หรือเครื่องอุปโภคและบริโภคอันจำเป็นแก่เกษตรกร
- (7) ส่งเสริมให้มีการปรับปรุงคุณภาพ มาตรฐาน และการผลิตผลิตผล เกษตรกรรมให้ตรงกับความต้องการของตลาด
- (8) ดำเนินการในฐานะตัวแทนของรัฐบาลและกระทรวง ทบวง กรม เพื่อหาปัจจัยในการผลิตและเครื่องอุปโภคและบริโภคอันจำเป็นจำหน่ายให้แก่เกษตรกร ในราคาอันสมควร"

การจัดสายงานและโครงสร้างการบริหารงาน

การจัดสายงานขององค์การตลาดเพื่อเกษตรกรตามขอบข่ายของ อ.ต.ก. ฉบับที่ 16 (พ.ศ. 2518) มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 3 พฤศจิกายน 2518 และแก้ไขเพิ่มเติมตามขอบข่ายของ อ.ต.ก. ฉบับที่ 36 (พ.ศ. 2522) มีผลใช้บังคับ ตั้งแต่วันที่ 19 มกราคม 2522 ได้กำหนดสายงานเป็น 3 ระดับ ได้แก่ ระดับฝ่าย ระดับกอง และระดับงาน โดยมีการแบ่งส่วนงานและหน้าที่ส่วนงานไว้ดังนี้

(1) ฝ่ายอำนวยการ มีหน้าที่เกี่ยวกับการอำนวยการดำเนินงานธุรการของ อ.ค.ก. รวมทั้งในกิจการของ อ.ค.ก. ในส่วนที่มีใ้ก้กำหนดให้เป็นหน้าที่ของส่วนงานใดโดยเฉพาะ โดยมีหน่วยงานระดับกองรวม 3 กอง และระดับงานรวม 12 งาน

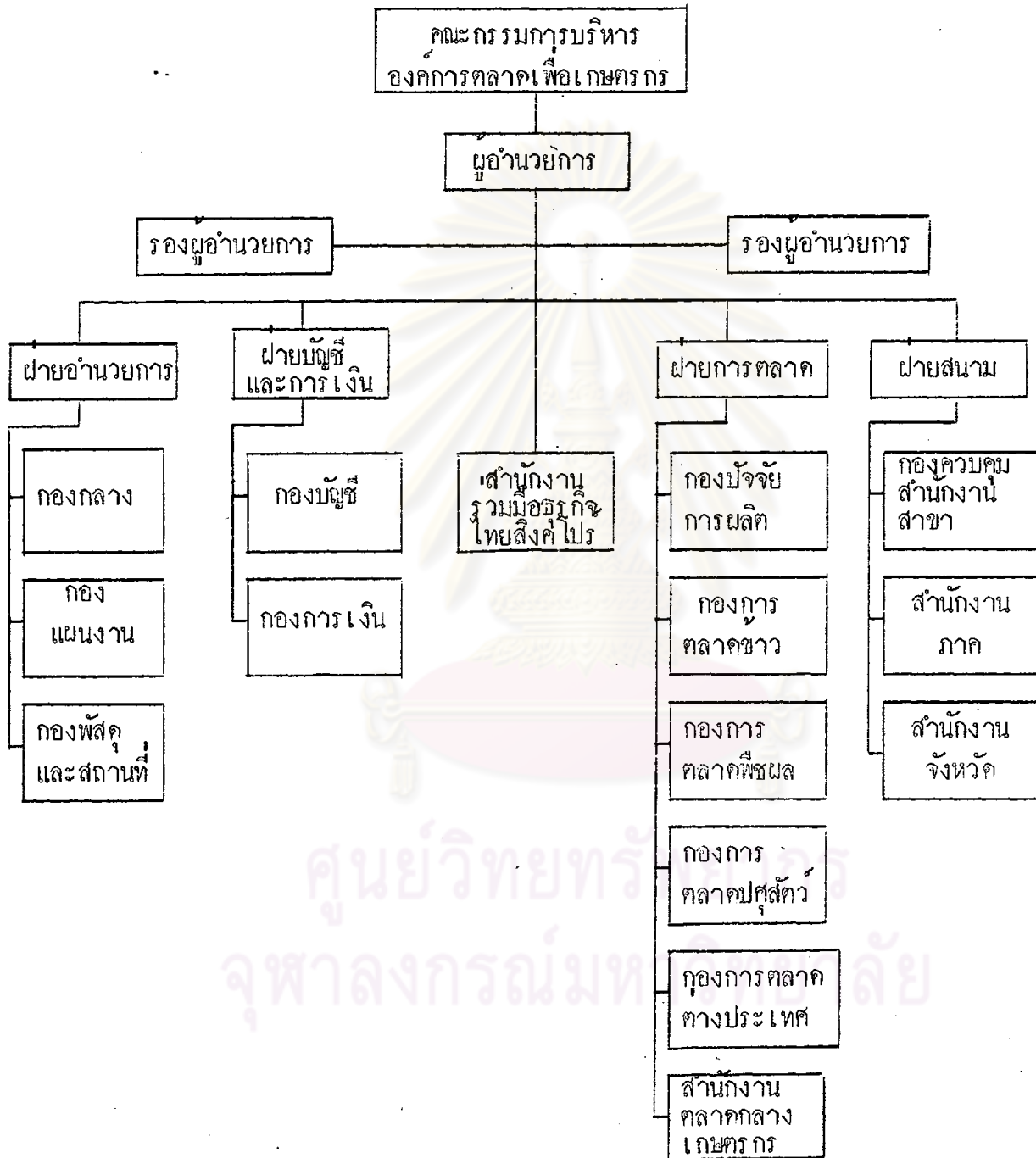
(2) ฝ่ายบัญชีและการเงิน มีหน้าที่และรับผิดชอบเกี่ยวกับการเงินและบัญชีของ อ.ค.ก. ทั้งที่สำนักงานใหญ่และสาขาทุกแห่ง โดยมีหน่วยงานระดับกองรวม 2 กอง และระดับงานรวม 8 งาน

(3) ฝ่ายการตลาด มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจการค้าทุกประเภทของ อ.ค.ก. โดยมีหน่วยงานระดับกองรวม 6 กอง และระดับงาน 27 งาน

(4) ฝ่ายสนาม มีหน้าที่รับผิดชอบในการตรวจควบคุมแนะนำการปฏิบัติงานของพนักงาน อ.ค.ก. ในส่วนภูมิภาค โดยมีหน่วยงานระดับกองรวม 2 กอง และระดับงาน 2 งาน

สำหรับการบริหารงานขององค์การตลาดเพื่อเกษตรกรนั้น ได้มีคณะกรรมการชุดหนึ่ง ตามพระราชกฤษฎีกาฉบับหลังสุดคือ พระราชกฤษฎีกาจัดตั้งองค์การตลาดเพื่อเกษตรกร (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2519 กำหนดให้มีคณะกรรมการบริหารกิจการของ อ.ค.ก. ประกอบด้วย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป็นประธานกรรมการ ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป็นรองประธานกรรมการ ผู้แทนสำนักงานประมาณ ผู้แทนกระทรวงการคลัง และผู้อำนวยการ เป็นกรรมการโดยตำแหน่งและกรรมการอื่นอีกจำนวนไม่เกินหกคน ซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้ง โดยในจำนวนนี้ให้มีผู้แทนสถาบันเกษตรกรรวมอยู่ด้วยไม่น้อยกว่าสองคน ให้ผู้อำนวยการเป็นเลขาธิการคณะกรรมการ

แผนภูมิที่ 1 รูปแสดงแผนภูมิของหน่วยงานองค์การตลาดเพื่อเกษตรกร

การดำเนินงาน

องค์การตลาดเพื่อเกษตรกรได้เริ่มดำเนินการเมื่อวันที่ 2 ธันวาคม 2517 การดำเนินงานของ อ.ต.ก. ได้แก่ การรับซื้อข้าวเปลือกเพื่อพุงราคา การรับซื้อข้าวเปลือกนาปรังเพื่อพุงราคา การรับซื้อข้าวเปลือกในราคาประกัน เพื่อชำระหนี้ค้ำปุ๋ย การส่งข่าวสารไปจำหน่ายต่างประเทศและจำหน่ายในประเทศ การรับซื้อฝ้ายเพื่อพุงราคา การซื้อข้าวโพค ถั่วลิสง ถั่วเหลือง การจำหน่าย ปุ๋ยให้เกษตรกร วัสดุการเกษตร เป็นต้น อย่างไรก็ตามปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินงานของ อ.ต.ก. ก็ยังคงมีอยู่มากเนื่องจากต้องปฏิบัติตามนโยบายของรัฐบาล ซึ่งมีการแปรเปลี่ยนไปอยู่เสมอ ทำให้ อ.ต.ก. ไม่สามารถดำเนินงานไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ นอกจากนั้นสินค้าทางการเกษตรก็มีปริมาณมาก อ.ต.ก. ไม่มีเงินทุนเพียงพอในการดำเนินการให้ทั่วถึง และบางครั้งต้องซื้อสินค้าเกษตรกรรมในราคาที่สูงและขายในราคาที่ต่ำกว่าทุนตามนโยบายของรัฐ ทำให้ผลการดำเนินงานของ อ.ต.ก. ไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร

องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้

ประวัติความเป็นมา¹

องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ หรือเรียกย่อว่า "อ.อ.ป." นั้น มีประวัติความเป็นมาเนื่องจาก ระยะเวลาหลังมหาสงครามโลกครั้งที่ 2 ประเทศไทยต้องชดใช้ค่าเสียหายให้แก่ฝ่ายสัมพันธมิตรเป็นจำนวนมาก นอกจากนั้นยังจะต้องใช้เงินในการบูรณะบ้านเมืองซึ่งได้รับความเสียหายจากสงคราม รัฐบาลได้ขอให้สวนราชการต่าง ๆ

¹องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้, "รายงานประจำปี 2518-2519," (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย, 2521), หน้า 2.

พยายามหาทางให้มีรายได้ส่งให้กระทรวงการคลังให้มากยิ่งขึ้นเท่าที่จะทำได้
กรมป่าไม้จึงตกลงใจที่จะทำป่าไม้สักเอง ควบเหตุนี้ในปลายปี พ.ศ. 2489
กรมป่าไม้ได้หารือกับกระทรวงเกษตรธิการ จัดทำโครงการเสนอต่อคณะรัฐมนตรี
ขอจัดตั้งองค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ขึ้น เพื่อดำเนินการทำไม้แทนกองทำไม้
กรมป่าไม้ นอกจากนั้นได้เสนอให้รวมงานแปรรูปไม้ของโรงเลื่อยจักรและงานเก็บ
หาของป่าบางชนิดซึ่งอยู่ในความควบคุมของกรมป่าไม้ ให้เขาอยู่ในการดำเนินงาน
ขององค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ด้วย คณะรัฐมนตรีได้ลงมติเมื่อวันที่ 31 มกราคม
2490 ให้จัดตั้งองค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ขึ้น โดยเป็นส่วนงานเอกเทศอยู่สังกัด
กรมป่าไม้ หลังจากที่ได้อำนาจพระราชบัญญัติจัดตั้งองค์การของรัฐบาล พ.ศ.
2496 แล้ว กรมป่าไม้และกระทรวงเกษตรธิการได้พิจารณาเห็นว่า โดยที่กิจการ
ขององค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ได้เป็นปีกแฉกแน่นอนหนาพอสมควร และในระยะนั้นใกล้
จะถึงเวลาที่สัมปทานป่าไม้ของชาวต่างประเทศในป่าต่าง ๆ จะสิ้นอายุลง รัฐบาลมี
นโยบายที่จัดทำป่าไม้สักเองให้มากยิ่งขึ้น จึงเป็นการสมควรที่จะยกองค์การอุตสาหกรรม
กรมป่าไม้ให้เป็นนิติบุคคล เสียตามนัยแห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งองค์การของรัฐ พ.ศ.
2496 เพื่อจะได้มีอำนาจหน้าที่กว้างขวางยิ่งขึ้นและดำเนินการได้เป็นเอกเทศโดย
สมบูรณ์ รัฐบาลจึงได้ตราพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งองค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ พ.ศ.
2499 ขึ้น องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้จึงมาสังกัดกระทรวงเกษตรตั้งแต่วันที่ 15
พระราชกฤษฎีกาวันที่ 25 กรกฎาคม 2499 เป็นต้นมา ต่อมาใน พ.ศ. 2517 รัฐบาล
ได้พิจารณาเห็นว่า เป็นการสมควรให้องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้มีอำนาจที่จะดำเนินการ
การปลูกสวนป่า คุ้มครองรักษาป่าไม้ และบุระป่าไม้ตลอดจนการวิจัย คนควา และ
ทดลองเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์และผลิตภัณฑ์ในคานอุตสาหกรรมป่าไม้ และเพื่อให้งาน
งานขององค์การอุตสาหกรรมป่าไม้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ในการนี้จำเป็นต้อง
แก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติที่เกี่ยวกับวัตถุประสงค์ขององค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ และ
คณะกรรมการบริหารองค์การอุตสาหกรรมป่าไม้เสียใหม่ จึงได้ตราพระราชกฤษฎีกา

จัดตั้งองค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2517 ขึ้น มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 6 พฤศจิกายน 2517 เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบัน

วัตถุประสงค์ในการจัดตั้ง

วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งองค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ กำหนดไว้ใน มาตรา 6 แห่งพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งองค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ พ.ศ. 2499 แก้ไขเพิ่มเติมโดยมาตรา 3 แห่งพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งองค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2517 และมาตรา 7 แห่งพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งองค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ พ.ศ. 2499 ใ้กำหนดไว้ดังนี้

"มาตรา 6 อ.อ.ป. มีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

- (1) อำนวยการบริหารแก่รัฐและประชาชนในการอุตสาหกรรมป่าไม้
- (2) ประกอบธุรกิจเกี่ยวกับอุตสาหกรรมป่าไม้ เช่น เกี่ยวกับการทำไม้และเก็บหาของป่า แปรรูปไม้ ทำไม้อัด ออบไม้ อัดน้ำยาไม้ กลั่นไม้ และประดิษฐ์หรือผลิตวัตถุหรือสิ่งของจากไม้และของป่า และธุรกิจที่ต่อเนื่องหรือคล้ายคลึงกัน รวมทั้งอุตสาหกรรมอื่นใดที่เกี่ยวข้องกับไม้หรือของป่า
- (3) ปลูกสร้างสวนป่า คุ้มครองรักษาป่าไม้และบุงระป่าไม้เพื่อประโยชน์แก่การป่าไม้ ไม้ว่าจะเป็นการดำเนินการเองหรือเป็นการดำเนินการเพื่อช่วยเหลือรัฐ
- (4) วิจัย ค้นคว้าและทดลองเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ในคานอุตสาหกรรมป่าไม้"

นอกจากจะได้นำเนินกิจการขององค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ ไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ในมาตรา 6 ดังกล่าวแล้ว โดยมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 5 พฤศจิกายน 2495 องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ได้จัดตั้งบริษัท ไม้อัดไทย จำกัด ขึ้น โดยทุนขององค์การอุตสาหกรรมป่าไม้รอยเปอร์เซนต์ และโดยอาศัยอำนาจตาม

มาตรา 7 (7) และโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีซึ่งมีมติเมื่อวันที่ 19 พฤศจิกายน 2511 อ.อ.ป. ไครวมถือหุ้นในบริษัทจังหวัดท่าไม้ทุกจังหวัดทั่วประเทศร้อยละ 20 และเป็นร้อยละ 46.67 ในปัจจุบัน

การจัดสายงานและโครงสร้างการบริหารงาน

การจัดสายงานขององค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ตามขอบบังคับขององค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ ฉบับที่ 2 ควบคุมการแบ่งส่วนงานและกำหนดหน้าที่ส่วนงานของ อ.อ.ป. ซึ่งประกาศใช้บังคับเมื่อวันที่ 27 ตุลาคม 2520 ขอ 3 ได้กำหนดให้ส่วนต่าง ๆ ของ อ.อ.ป. มีสายงานเป็น 3 ระดับ ได้แก่ ระดับฝ่าย ระดับส่วน และระดับงาน โดยกำหนดให้มีหน้าที่ดังต่อไปนี้

(1) ฝ่ายเลขานุการ มีหน้าที่ประมวลผลงาน เรื่องราวต่าง ๆ ตลอดจนรวบรวมสถิติและพิจารณาเสนอความเห็นในเรื่องราวซึ่งหน่วยงานทุกหน่วยเสนอต่อรองผู้อำนวยการและผู้อำนวยการ ดำเนินการเกี่ยวกับคานสารบรรณ คานการเจ้าหน้าที่ คานประชาสัมพันธ์ และห้องสมุด โดยมีหน่วยงานระดับส่วน 2 หน่วยและระดับงาน 6 หน่วย

(2) ฝ่ายบัญชีการเงิน มีหน้าที่รับผิดชอบงานทางคานบัญชีและการเงินของ อ.อ.ป. ทั้งหมด โดยมีหน่วยงานระดับส่วน 4 หน่วย และระดับงาน 7 หน่วย

(3) ฝ่ายการค้ำไม้ซุง มีหน้าที่ควบคุมและดำเนินงานเกี่ยวกับการรับและเก็บรักษาไม้ซุง ตลอดจนการจำหน่าย โดยมีหน่วยงานระดับงาน 4 หน่วย

(4) ฝ่ายท่าไม้ภาคเหนือ มีหน้าที่ดำเนินการท่าไม้สักและไม้กระยาเลยในท้องที่จังหวัดภาคกลางบางจังหวัดและภาคเหนือรวม 18 จังหวัด และมีหน้าที่ควบคุมการดำเนินการปลูกสร้างสวนป่าในอาณาเขตงานด้วย โดยมีหน่วยงานระดับ 9 หน่วย และระดับงาน 54 หน่วย

(5) ฝ่ายท่าไม้ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีหน้าที่ดำเนินการท่าไม้สักและไม้กระยาเลยในท้องที่จังหวัดซึ่งตั้งอยู่ทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

เจียงเหินอรวม 26 จังหวัด ทั้งมีหน้าที่ควบคุมการดำเนินการปลูกสร้างสวนป่าใน
อาณาเขตงานด้วย โดยมีหน่วยงานระดับส่วน 5 หน่วย และระดับงาน 26 หน่วย

(6) ฝ่ายทำไม้ภาคตะวันตกและใต้ มีหน้าที่ดำเนินการทำไม้สักและ
ไม้กระยาเลยในท้องที่จังหวัดซึ่งตั้งอยู่ภาคตะวันตกและใต้อรวม 22 จังหวัด และมีหน้าที่
ควบคุมการดำเนินการปลูกสร้างสวนป่าในอาณาเขตงานด้วย โดยมีหน่วยงานระดับส่วน 5
หน่วย และระดับงาน 21 หน่วย

(7) ฝ่ายปลูกสร้างสวนป่า มีหน้าที่ควบคุมการดำเนินการปลูกสร้าง
สวนป่า โดยมีหน่วยงานระดับงาน 3 หน่วย

(8) ฝ่ายตรวจการ มีหน้าที่ในการตรวจพิจารณาและแนะนำการ
ปฏิบัติงานของหน่วยงานให้ เป็นไปตามระเบียบวิธีปฏิบัติหรือแบบแผน หรือตรวจและ
ปฏิบัติงานตามระเบียบ คำสั่งอื่นที่เป็นเรื่องเฉพาะ ซึ่งได้รับมอบหมายจากผู้อำนวยการ
หรือรองผู้อำนวยการ

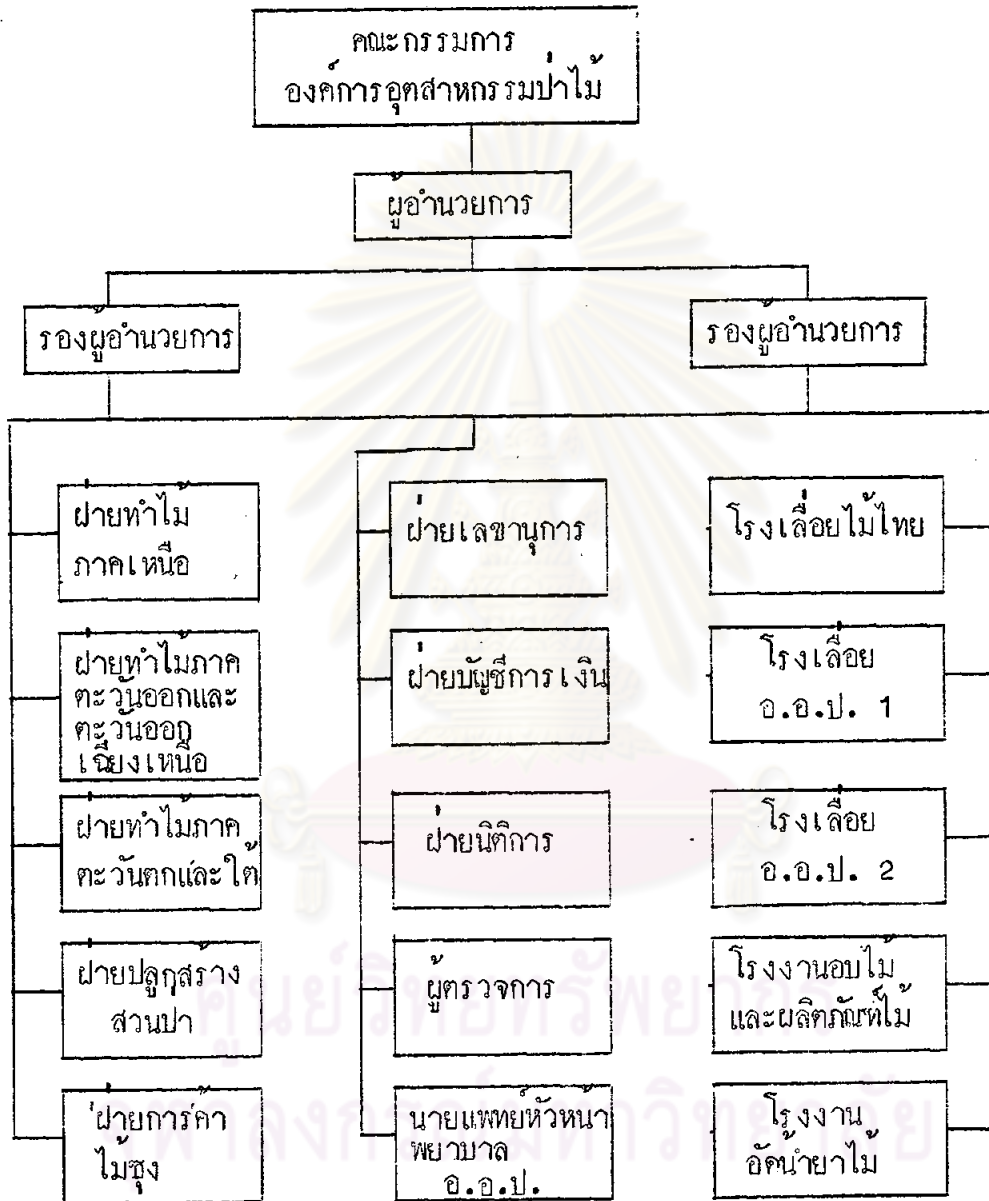
(9) ฝ่ายนิติการ มีหน้าที่ในการตรวจพิจารณาทำความเข้าใจบรรดา
ข้อหาหรือและกรณีต่าง ๆ เกี่ยวกับการปฏิบัติตามกฎหมายหรือระเบียบวินัย การดำเนินการ
คานอรรถคดี ตรวจสัญญา ร่างสัญญา ระเบียบ ขอบบังคับ คำสั่ง โดยมีหน่วยงานระดับ
งาน 2 หน่วย

(10) ฝ่ายการแพทย์ มีหน้าที่ตรวจรักษาพยาบาลพนักงานและคนงาน
ของ อ.อ.ป. ตลอดจนครอบครัว โดยมีหน่วยงานระดับส่วน 2 หน่วย

(11) โรงเลื่อยไม้ไทย มีหน้าที่แปรรูปไม้สักของ อ.อ.ป. เพื่อ
จำหน่ายทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ โดยมีหน่วยงานระดับส่วน 3 ส่วน และ
ระดับงาน 6 หน่วย

(12) โรงเลื่อย อ.อ.ป. 1 มีหน้าที่ทำการแปรรูปไม้อย่างและไม้
เนื้อแข็งชนิดอื่น ๆ (เว้นไม้สัก) เพื่อจำหน่ายทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ
นอกจากนั้นยังดำเนินการอบไม้ไผ่ด้วย โดยมีหน่วยงานระดับส่วน 1 หน่วย และ
ระดับงาน 7 หน่วย

แผนภูมิที่ 2 รูปแสดงแผนภูมิของหน่วยงาน องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้

(13) โรงเลื่อย อ.อ.ป. 2 มีหน้าที่ทำการแปรรูปไม้กระยาเลยของ อ.อ.ป. เช่นเดียวกับโรงเรื่อย อ.อ.ป. 1 และดำเนินการรับอบไม้ อัดน้ำยาไมควย โดยมีหน่วยงานระดับงาน 3 หน่วย

(14) โรงงานอบไม้และผลิตภัณฑ์ไม้ มีหน้าที่ทำการอบและใส่ไม้จัดทำผลิตภัณฑ์สำเร็จรูป ตลอดจนผลิตประทุนหน้าต่างและครุภัณฑ์เพื่อจำหน่าย โดยมีหน่วยงานระดับงาน 3 หน่วย

(15) โรงงานอัดน้ำยาไม้ มีหน้าที่ทำการอบไม้ใส่ไม้และอัดน้ำยาไม้ และจัดทำบานสำเร็จรูปซึ่งทำจากไม้อัดน้ำยาออกจำหน่าย โดยมีหน่วยงานระดับงาน 4 หน่วย

สำหรับการบริหารงานขององค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ นั้น ตามมาตรา 13 ของพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งองค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ พ.ศ. 2499 ได้กำหนดให้คณะกรรมการบริหารกิจการของ อ.อ.ป. คณะหนึ่งประกอบด้วย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์เป็นประธานกรรมการ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์เป็นรองประธานกรรมการ และให้ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ อธิบดีกรมป่าไม้ รองอธิบดีกรมป่าไม้ ผู้อำนวยการองค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ เป็นกรรมการโดยตำแหน่งกับมีกรรมการอื่นซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งอีกไม่เกิน 4 คน ซึ่งในกรรมการอื่นนี้ให้มีผู้แทนกระทรวงการคลังเป็นกรรมการรวมอยู่ด้วย ต่อมาได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา 13 ดังกล่าว โดยพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งองค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2517 บังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 6 พฤศจิกายน 2517 โดยประกอบด้วย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์เป็นประธานกรรมการ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์เป็นรองประธานกรรมการ ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ อธิบดีกรมป่าไม้ ผู้อำนวยการองค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ เป็นกรรมการ โดยตำแหน่งและกรรมการอื่นซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งอีกไม่เกิน 9 คน ในจำนวนนี้ให้มีผู้แทนกระทรวงการคลังเป็นกรรมการรวมอยู่ด้วยหนึ่งคน

แต่ในเรื่องจำนวนกรรมการนี้ต่อมาได้มีพระราชบัญญัติคุณสมบัติมาตรฐานสำหรับกรรมการและพนักงานรัฐวิสาหกิจ พ.ศ. 2518 ซึ่งบังคับใช้เมื่อวันที่ 26 มกราคม 2518 ให้มีกรรมการได้รวมทั้งสิ้นไม่เกิน 11 คน

การดำเนินงาน

องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้เป็นรัฐวิสาหกิจที่ดำเนินงานเกี่ยวกับการทำไม้ ทั้งที่เป็นป่าโครงการที่ได้รับสัมปทานระยะยาว ไม้นอกโครงการ และไม้ของกลาง (ไม้ที่ถูกลักลอบตัดและเจ้าพนักงานตามกฎหมายยึดไม้ นั้นเป็นของกลาง) โดยดำเนินการด้วยกำลังยานพาหนะของ อ.อ.ป. เอง และโดยการประมูล สำหรับขนส่งนั้นมีวิธีการขนส่งรวม 3 วิธี คือ โดยรถยนต์ รถไฟ และการล่องแพ เมื่อนำไม้ซุงเข้าเก็บในที่จัดไว้แล้ว อ.อ.ป. ก็จะดำเนินการจำหน่ายไม้ซุงโดยวิธีการประมูลขาย การขายก็มีทั้งในประเทศและต่างประเทศซึ่ง อ.อ.ป. มีตัวแทนจำหน่ายในหลายประเทศ อาทิ สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น เยอรมันตะวันตก ฯลฯ นอกจากการทำไม้และจำหน่ายไม้ซุงดังกล่าวแล้ว อ.อ.ป. ยังดำเนินงานด้านโรงเลื่อยแปรรูปไม้สักและไม้กระยาเลย มีการอบไม้ การไสไม้ การอัดน้ำยาไม้ และการจัดทำประตุนหาทางครุภัณฑ์

การดำเนินงานที่สำคัญอีกประการหนึ่งได้แก่ การปลูกสร้างสวนป่า อันเป็นการเสริมสร้างคุณภาพและปริมาณไม้มีค่าของประเทศให้มีพอแก่การใช้สอย และเป็นสินค้าออกที่สำคัญ การปลูกป่าของ อ.อ.ป. ปัจจุบันมี 3 ประเภท คือ สวนป่าที่ อ.อ.ป. ปลูกให้ภาครัฐโดยใช้จ่ายจากงบลงทุนของ อ.อ.ป. และสวนป่าซึ่ง อ.อ.ป. จะต้องปลูกชดเชยตามสัมปทานระยะยาวที่ อ.อ.ป. ได้รับสัมปทาน ประเภทสุดท้ายเป็นสวนป่าที่ อ.อ.ป. ต้องปลูกแทนบริษัททำไม้ประจำจังหวัด

โดยที่ปัญหาการทำไม้นับเป็นปัญหาสำคัญ รัฐบาลชุด พลเอก เกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์ จึงได้มีมติคณะรัฐมนตรีตั้งกรรมการกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการทำไม้ขึ้น โดยมีรองนายกรัฐมนตรี (นายสมภพ โทตระกิตย์) เป็นประธานกรรมการ เพื่อวาง

นโยบายเกี่ยวกับการทำไม้เพื่อเสนอคณะรัฐมนตรี ซึ่งคณะรัฐมนตรีก็ได้มีมติเมื่อวันที่ 9 มกราคม 2522 เห็นชอบตามที่คณะกรรมการเสนอ กล่าวคือกำหนดเป้าหมายที่จะลดการทำไม้ลงร้อยละ 50 ของพื้นที่เปิดให้ทำไม้ในปัจจุบัน และเพิ่มอัตราการปลูกป่าที่ถูกตัดตามหลักวิชาจากปัจจุบันปีละ 500,000 ไร่ เป็นอย่างต่ำ 1,000,000 ไร่ ในปีต่อ ๆ ไป และระบุให้ อ.อ.ป. เปลี่ยนระบบการทำไม้จากการจ้างเป็นการทำไม้เอง¹ จากมติดังกล่าวทำให้ อ.อ.ป. จึงเป็นรัฐวิสาหกิจที่สำคัญที่จะสนองนโยบายของรัฐ ในการเสริมสร้างความมั่นคงทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และความมั่นคงของประเทศ

องค์การสวนยาง

ประวัติความเป็นมา

องค์การสวนยางหรือเรียกย่อว่า "อ.ส.ย." มีประวัติความเป็นมาดังนี้ เมื่อ พ.ศ. 2484 รัฐบาลได้ออกพระราชกฤษฎีกาหวงห้ามที่ดินตำบลชางกลาง อำเภอดวาง จังหวัดนครศรีธรรมราช เนื้อที่ประมาณ 12,000 ไร่ ไว้เพื่อการเกษตร ในที่ดินดังกล่าวนี้มีสวนยางอ่อนซึ่งมีผู้เขาไปหักร้างถางพงโดยไม่ถูกต้องตามกฎหมาย ปลูกไว้ประมาณ 6,000 ไร่ รัฐบาลจึงมอบให้กองการยาง กรมป่าไม้ เป็นผู้ดูแลบำรุงรักษา ต่อมารัฐบาลได้ซื้อสวนยางเพิ่มขึ้นอีก 467 ไร่ เพื่อผลิตยางให้เป็นตัวขยายแก่ราษฎรผู้ปลูกยาง ต่อมาได้อโอนสวนยางนี้ไปสังกัดองค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ เพื่อให้ทำการผลิตยางเพื่อการค้าต่อไป ในปี พ.ศ. 2492 กระทรวง

¹ สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี; "นโยบายเกี่ยวกับการทำไม้,"

เกษตรราชการเห็นสมควรขยายกิจการยางให้กว้างขวางยิ่งขึ้น จึงได้โอนสวนยางกลับ
ไปสังกัดกองการยาง กรมป่าไม้ ตามเดิม แต่โดยที่การผลิตยางจากสวนยางนี้เป็น
การค้าโดยตรง จึงได้ทำโครงการอุตสาหกรรมยางขึ้น เสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณา
คณะรัฐมนตรีได้ประชุมลงมติอนุมัติให้ตั้งองค์การขึ้นในกระทรวงเกษตรราชการ เมื่อวันที่
23 มีนาคม 2492 เรียกว่า "องค์การสวนยางนาบอน" มีวัตถุประสงค์เพื่อผลิตยาง
แผนรวมควันและนำยางสดออกจำหน่าย ดำเนินกิจการผลิตตามหลักวิชา เพื่อให้เป็น
ตัวอย่างแก่ประชาชน ทำการคนควาทดลองส่งเสริมและอบรมฝึกฝนใหญ่ปลูกยางมี
ความชำนาญในการทำยาง องค์การสวนยางนาบอนนี้มีคณะกรรมการดำเนินงาน
แต่มิได้มีฐานะเป็นนิติบุคคล ซึ่งไม่สะดวกในการทำนิติกรรมสัญญาและการดำเนินการ
ทางอรรถคดี รัฐบาลจึงได้ตราพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งองค์การสวนยาง พ.ศ. 2504
ขึ้น เพื่อให้องค์การมีฐานะเป็นนิติบุคคลตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการจัดตั้งองค์การ
ของรัฐบาล พ.ศ. 2496¹ ต่อมาได้มีการแก้ไขพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งองค์การสวนยาง
พ.ศ. 2504 โดยพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งองค์การสวนยาง (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2508
เนื่องจากกิจการขององค์การสวนยางได้ขยายกว้างขวางขึ้น จึงจำเป็นต้องเพิ่มทุน
ขององค์การสวนยางขึ้นอีกจากเดิม 30 ล้านบาท เป็น 100 ล้านบาท และได้แก้ไข
เพิ่มเติมอีกครั้งหนึ่งโดยประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 114 ลงวันที่ 3 เมษายน 2515
เพื่อปรับปรุงให้เหมาะสมยิ่งขึ้น²

¹กระทรวงเกษตร, "ประวัติกระทรวงเกษตร," (พระนคร : โรงพิมพ์
สำนักทำเนียบนายกรัฐมนตรี, 2509), หน้า 181-182.

²องค์การสวนยาง, "รายงานกิจการขององค์การสวนยาง กระทรวง
เกษตรและสหกรณ์," 2520.

วัตถุประสงค์ในการจัดตั้ง

วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งองค์การสวนยาง กำหนดไว้ในมาตรา 6 แห่งพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งองค์การสวนยาง พ.ศ. 2504 คือ

"มาตรา 6 อ.ส.ย. มีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

(1) ประกอบเกษตรกรรม ซึ่งมีการทำสวนยางพาราเป็นสำคัญ รวมทั้งการสร้างแปลงเพาะและแปลงขยายพันธุ์ยางพารา

(2) ผลิตยางแผ่นรมควัน ยางเครป นำยางชน ยางผง สารประกอบของยางพารา

(3) ประดิษฐ์หรือผลิตวัตถุจากยางพารา

(4) ผลิตและจำหน่ายพลังงานเพื่อประโยชน์กสิกรรมและกิจการ ซึ่งเป็นวัตถุประสงค์ของ อ.ส.ย.

(5) ประกอบการค้าและธุรกิจเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์และวัตถุพลอยได้ที่เกิดจากกิจการตาม (1) (2) (3) และ (4) และเครื่องมือ เครื่องใช้ เครื่องจักรกล และอุปกรณ์เกษตรกรรม

(6) อำนวยการบริหารแก่รัฐและประชาชนเกี่ยวกับยางพารา"

การจัดสายงานและโครงสร้างการบริหารงาน

การจัดสายงานขององค์การสวนยาง ตามข้อบังคับขององค์การสวนยาง ฉบับที่ 8 ว่าด้วยการบริหารงาน พ.ศ. 2516 ซึ่งประกาศใช้เมื่อวันที่ 26 ตุลาคม 2516 ข้อ 4. ได้กำหนดส่วนการบริหารงานออกเป็น 2 ระดับ คือ ระดับฝ่าย และระดับแผนก ซึ่งมีรายละเอียดการจัดสายงานและหน้าที่ดังต่อไปนี้

(1) ฝ่ายบริหาร มีหน้าที่ควบคุมงานเกี่ยวกับงานสารบรรณ การบริหารงานบุคคล จัดทำทะเบียนประวัติพนักงาน คนงาน และการรักษาความปลอดภัย

จัดทำสถิติข้อมูลต่าง ๆ จัดทำโครงการการสวัสดิการต่าง ๆ งานธุรการทั่วไป
 ฯลฯ มีหน่วยงานระดับแผนก 4 หน่วย

(2) ฝ่ายการเงิน มีหน้าที่ควบคุมงานเกี่ยวกับการบัญชี การเงิน
 การจัดซื้อ ควบคุมดูแลรักษาพัสดุและทรัพย์สินต่าง ๆ ของ อ.ส.ย. มีหน่วยงานระดับ
 แผนก 3 หน่วย

(3) ฝ่ายผลิตพันธุ์ยาง มีหน้าที่ควบคุมงานเกี่ยวกับผลิตกิ่งตา
 สร้างแปลงขยายพันธุ์ การผลิตต้นตอตา และจำหน่ายพันธุ์ยาง มีหน่วยงานระดับแผนก
 3 หน่วย

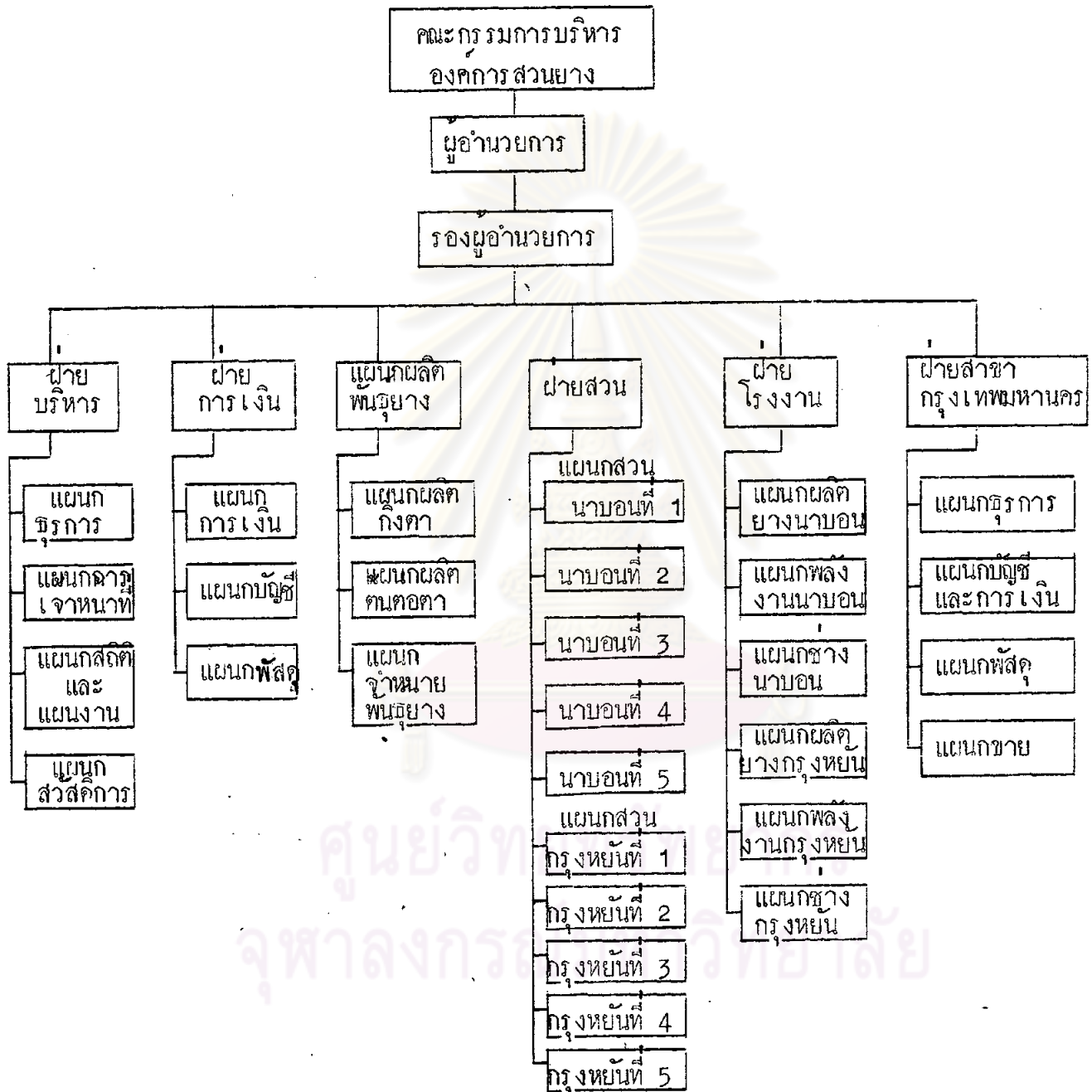
(4) ฝ่ายสวน มีหน้าที่ควบคุมงานเกี่ยวกับการปลูกบำรุงรักษา กรีด
 เก็บน้ำยางและยางชนิดต่าง ๆ ภายในเนื้อที่ของสวนนาบอนที่ 1 - 5 และสวน
 กล้วยหน้ที่ 1 - 5 มีหน่วยงานระดับแผนกรวม 10 หน่วย

(5) ฝ่ายโรงงาน มีหน้าที่ควบคุมงานเกี่ยวกับการผลิตยาง การผลิต
 พลังงานไฟฟ้า ประปา การซ่อมสร้าง บำรุงรักษาเครื่องจักรกล ฯลฯ ทั้งที่สวน
 นาบอนและกล้วยหน้ มีหน่วยงานระดับแผนกรวม 6 หน่วย

(6) ฝ่ายสาขากรุงเทพมหานคร มีหน้าที่ควบคุมงานเกี่ยวกับงาน
 สรรบรรณ งานธุรการทั่วไป การบัญชี การพัสดุ การจัดจำหน่ายยาง ฯลฯ มีหน่วย
 งานระดับแผนกรวม 4 หน่วย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนภูมิที่ 3 รูปแสดงแผนภูมิของหน่วยงานองค์การส่วนยาง

สำหรับการบริหารงานขององค์การสวนยางนั้น ตามมาตรา 13 ของพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งองค์การสวนยาง (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2508 ได้กำหนดให้มีคณะกรรมการบริหารกิจการของ อ.ส.ย. คณะหนึ่งประกอบด้วย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตร เป็นประธานกรรมการ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตร เป็นรองประธานกรรมการ ปลัดกระทรวงเกษตร อธิบดีกรมกสิกรรม (ปัจจุบันเปลี่ยนชื่อเป็นกรมวิชาการเกษตร) ผู้อำนวยการกองการยางหรือหัวหน้ากองการยาง กรมกสิกรรม ผู้อำนวยการองค์การสวนยาง ผู้แทนสำนักงานประมาณ เป็นกรรมการโดยตำแหน่ง และกรรมการอื่นซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งอีกไม่เกินห้าคน ในกรณีที่ไม่มีรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตร คณะรัฐมนตรีอาจแต่งตั้งกรรมการคนใดคนหนึ่ง เป็นรองประธานกรรมการก็ได้ ปัจจุบันคณะรัฐมนตรีได้แต่งตั้งให้ผู้แทนกระทรวงการคลัง ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และผู้ทรงคุณวุฒิ (ดร. แสง กุลทองคำ) รวมคณะกรรมการบริหารกิจการทั้งสิ้น 11 คน ซึ่งจะไปตามมาตรา 6 แห่งพระราชบัญญัติคุณสมบัติมาตรฐานสำหรับกรรมการและพนักงานรัฐวิสาหกิจ พ.ศ. 2518 กำหนดให้รัฐวิสาหกิจมีกรรมการไ้รวมทั้งสิ้นไม่เกิน สิบเอ็ดคน

การดำเนินงาน

ในการดำเนินงานขององค์การสวนยาง เพื่อมุ่งหารายได้เลี้ยงตัวเองและหากำไรส่งให้กับรัฐนอกจากทำการผลิตยางประเภทต่าง ๆ การผลิตพันธุ์ยางคิดค่าให้กับสำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง การผลิตกาแฟแลวยังจะต้องมีการสร้างสวนยางพันธุ์ดีเพิ่มขึ้นเพื่อเป็นการลดต้นทุนและเพิ่มประสิทธิภาพในด้านการผลิต กล่าวคือ¹

¹สมาคมวิทยาศาสตร์การเกษตรแห่งประเทศไทย, "ยางพารา 2517," (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2519).

1. การสร้างสวนยางพันธุ์ดีและกาแฟ องค์การสวนยางได้ใช้ที่ดิน สำหรับการปลูกยางพันธุ์ดีและกาแฟ คิดเป็นเนื้อที่รวมทั้งสิ้น 72,000 ไร่

2. การผลิตจากฝ่ายโรงงาน ฝ่ายโรงงานได้ทำการผลิตยางแท่ง ผลิตยางเครปขาว ยางเครปน้ำตาล นอกจากนี้ยังผลิตยางทศสอบกอนขาว ยางทศสอบเศษยาง เศษยางเครปขาว อีกด้วย¹

3. การค้าขายขององค์การสวนยาง จำนวนยางที่องค์การสวนยาง ผลิตได้กว่า 90% จะจำหน่ายให้แก่ผู้ภายในประเทศ เพราะความต้องการภายใน ประเทศยังอยู่ในระดับสูง อย่างไรก็ตามเพื่อเป็นการสร้างตลาด อ.ส.ย. ก็พยายาม จัดแบ่งยางแท่งส่วนหนึ่งส่งไปขายต่างประเทศบ้าง

4. งานส่งเสริม อ.ส.ย. ได้ทำการส่งเสริมการผลิตยางพันธุ์ดี จำหน่ายกิ่งตายางพันธุ์ดีและคนตัดตายางพันธุ์ดีให้กับประชาชน และผลิตคนกลายาง พันธุ์ดีให้แก่สำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยางเพื่อใช้ปลูกแทน ให้ความร่วมมือกับศูนย์วิจัยการยางในการค้นคว้าทดลอง การส่งออกจำหน่ายต่างประเทศก็เท่ากับช่วยเพิ่มเงินสงเคราะห์ปลูกแทนใหม่จำนวนที่จะนำมาใช้เพื่อการปลูกแทนและศึกษา วิจัยได้มากขึ้น²

องค์การส่งเสริมกิจการโคนมแห่งประเทศไทย

ประวัติความเป็นมา

เมื่อปี พ.ศ. 2503 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ ได้เสด็จพระราชดำเนินเยี่ยมประเทศต่าง ๆ ใน

¹ องค์การสวนยาง, "รายงานกิจการขององค์การสวนยาง ปีการบัญชี 2520"

² สมาคมวิทยาศาสตร์การเกษตรแห่งประเทศไทย, บางพารา 2517,

ทวีปยุโรป ซึ่งก็มีประเทศเคนมาร์กรวมอยู่ด้วย รัฐบาลเคนมาร์กจึงได้ถวายโครงการเลี้ยงโคนมแคลนเกลลาทั้งสองพระองค์ ต่อมาจึงได้มีการทำสัญญาขอตกลงให้ความช่วยเหลือระหว่างรัฐบาลขึ้น สัญญานับแรกได้ลงนามเมื่อวันที่ 20 ตุลาคม 2504 มีสาระสำคัญคือ รัฐบาลเคนมาร์กจะจัดตั้งฟาร์มโคนมและศูนย์อบรมการเลี้ยงโคนมขึ้นที่ตำบลมวกเหล็ก อำเภอแก่งคอย จังหวัดสระบุรี โดยทางรัฐบาลเคนมาร์กได้จ่ายเงินในช่วงสัญญานี้เป็นเงินประมาณ 23.5 ล้านบาท และรัฐบาลไทยจ่ายเงินสมทบประมาณ 1.3 ล้านบาท สัญญานับแรกสิ้นสุดเมื่อวันที่ 20 ตุลาคม 2512 เมื่อสิ้นสุดสัญญานับแรกแล้วได้มีการทำสัญญานับที่สอง ซึ่งมีการลงนามในสัญญาเมื่อวันที่ 19 พฤศจิกายน 2512 สัญญานับนี้มีอายุ 4 ปี ต่อมาจากสัญญานับแรก ตามสัญญานี้ทางเคนมาร์กจะดำเนินการในสองปีแรก ส่วนสองปีหลังฝ่ายไทยต้องดำเนินการเอง โดยต้องจัดตั้งฟาร์มโคนมเป็นองค์การรัฐวิสาหกิจ ในกรณีนี้รัฐบาลเคนมาร์กได้ลงทุนอีกประมาณ 9 ล้านบาท และรัฐบาลไทยลงทุนรวมประมาณ 4.9 ล้านบาท ดังนั้นในวันที่ 6 กันยายน 2514 รัฐบาลจึงได้ตราพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งองค์การส่งเสริมกิจการโคนมแห่งประเทศไทย สังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เรียกว่า "อ.ส.ค." และได้ดำเนินการต่อจากรัฐบาลเคนมาร์ก และทำการโอนมอบกิจการกันเมื่อวันที่ 19 ตุลาคม 2514 สัญญานับที่ 2 ได้สิ้นสุดเมื่อวันที่ 19 ตุลาคม 2516¹

วัตถุประสงค์ในการจัดตั้ง

องค์การส่งเสริมกิจการโคนมแห่งประเทศไทยได้กำหนดวัตถุประสงค์ไว้ในพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งองค์การส่งเสริมกิจการโคนมแห่งประเทศไทย พ.ศ.

¹ กงวิชาการ, "องค์การส่งเสริมกิจการโคนมแห่งประเทศไทย," (ตุลาคม 2521).

2514 หมวด 1 มาตรา 7 โดยมีรายละเอียดดังนี้¹

"มาตรา 7 อ.ส.ค. มีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

- (1) ส่งเสริมการเลี้ยงโคนมและสัตว์อื่นที่ให้น้ำนมและเนื้อ
- (2) ผลิตน้ำนมและเนื้อ ประกอบผลิตภัณฑ์จากน้ำนมและเนื้อ
- (3) ทำการฝึกอบรมให้บุคคลมีความรู้ความชำนาญในการเลี้ยงโคนมและสัตว์ที่ให้น้ำนมและเนื้อ การผลิตน้ำนมและเนื้อ และการประกอบผลิตภัณฑ์จากน้ำนมและเนื้อ
- (4) ซื้อ ขาย แลกเปลี่ยนและให้ซึ่งโคนม สัตว์อื่นที่ให้น้ำนมและเนื้อ และผลิตภัณฑ์จากน้ำนมและเนื้อ
- (5) ประกอบกิจการที่เกี่ยวกับหรือต่อเนื่องกับกิจการโคนมของ

อ.ส.ค.

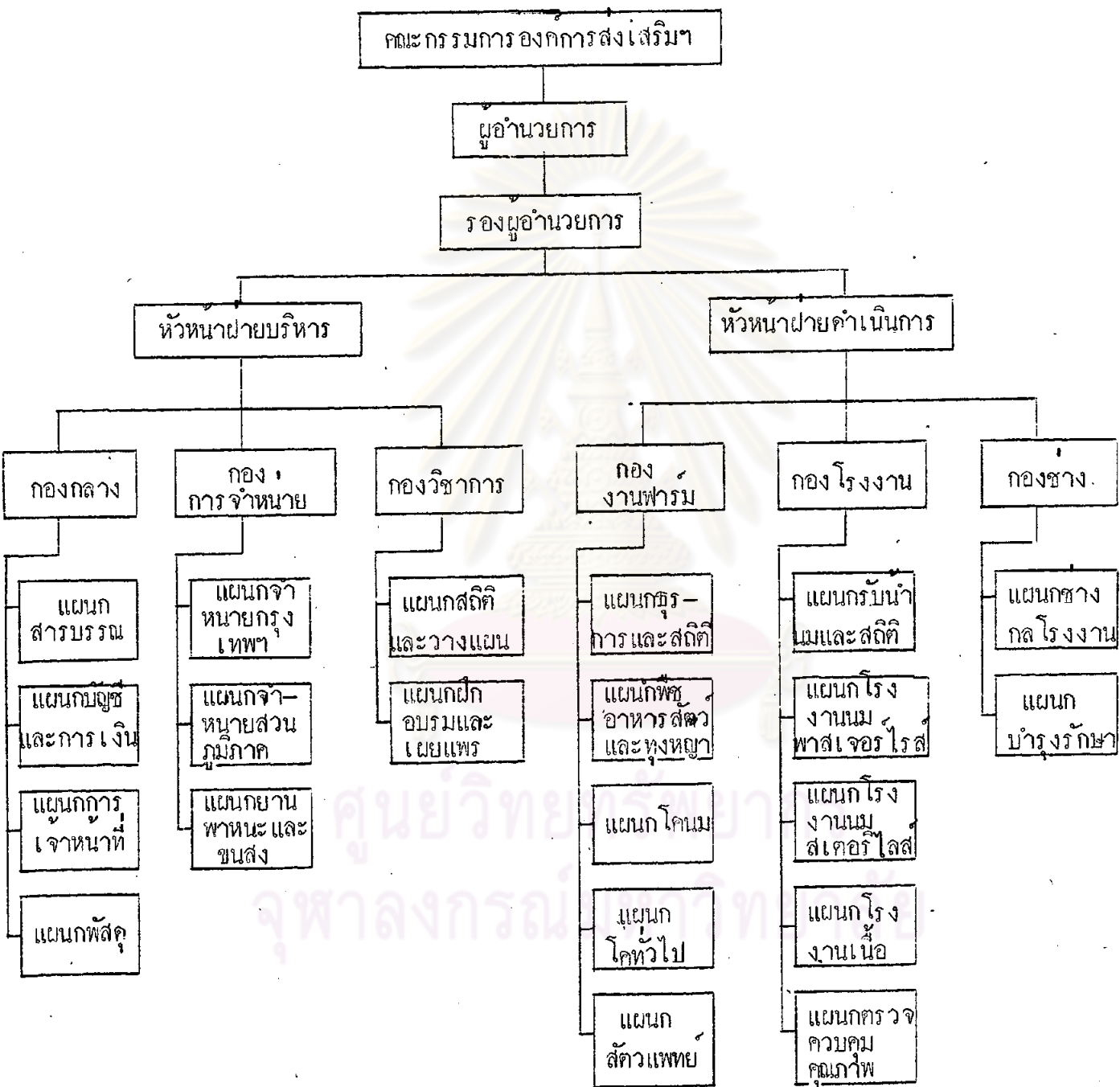
การจัดสายงานและโครงสร้างการบริหารงาน

การจัดสายงานขององค์การส่งเสริมกิจการโคนมแห่งประเทศไทย ตามขบมบังคับ อ.ส.ค. ว่าด้วยการจัดระเบียบบริหารงาน (ฉบับที่ 20) พ.ศ. 2519 ขอ 4 และขอ 5 ได้จัดสายงานออกเป็น 3 ระดับ คือ ระดับฝ่าย ระดับกอง และระดับแผนก และได้กำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบโดยสรุปดังนี้

- (1) ฝ่ายบริหาร มีหน้าที่ควบคุมดูแลงานเกี่ยวกับงานสารบรรณ งานธุรการทั่วไป การบัญชี การจัดซื้อ และการบริหารงานบุคคล นอกจากนี้ยังดูแลรับผิดชอบในการจำหน่ายทั้งในกรุงเทพมหานครและส่วนภูมิภาค ตลอดจนการจัดเก็บ

¹ "พระราชกฤษฎีกาจัดตั้งองค์การส่งเสริมกิจการโคนมแห่งประเทศไทย," (กันยายน 2514).

แผนภูมิที่ 4 รูปแสดงแผนภูมิของหน่วยงานองค์การส่งเสริมกิจการ โคนมแห่งประเทศไทย

ข้อมูลต่าง ๆ การฝึกอบรมและเผยแพร่ โดยมีหน่วยงานระดับกองจำนวน 3 หน่วย และระดับแผนก 9 หน่วย

(2) ฝ่ายดำเนินการ มีหน้าที่ควบคุมดูแลงานเกี่ยวกับงานบริหารและงานธุรกิจ จักรวบรวมสถิติต่าง ๆ ทำการวิเคราะห์และประเมินผล ศึกษาคนควาทดลอง ดำเนินการด้านพืชอาหารสัตว์และทุ่งหญ้า การเลี้ยงโคและดูแลโค รัคนมโคส่งโรงงานนม ป้องกันและกำจัดโรงสัตว์ ผสมเทียม นอกจากนี้ยังรับผิดชอบการตรวจสอบและรับซื้อนม ผลิตภัณฑ์เคอริลโลส การฆ่าสัตว์และชำแหละจำหน่าย การควบคุมคุณภาพของนํานม ผลิตภัณฑ์นมและเนื้อ การซ่อมบำรุงรักษาเครื่องจักรกล สถานที่ ฯลฯ โดยมีหน่วยงานระดับกอง จำนวน 3 หน่วย และหน่วยงานระดับแผนกจำนวน 12 หน่วย

สำหรับการบริหารงานของ อ.ส.ค. นั้น ตามมาตรา 12 ของพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งองค์การส่งเสริมกิจการโคนมแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2514 ให้มีคณะกรรมการ อ.ส.ค. ประกอบด้วยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตร เป็นประธานกรรมการ อธิบดีกรมปศุสัตว์ ผู้แทนกระทรวงเกษตร ผู้แทนกระทรวงอุตสาหกรรม ผู้แทนสำนักงานประมาณ ผู้แทนสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ และผู้อำนวยการ เป็นกรรมการ และกรรมการอื่นซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งอีกไม่เกินสี่คน คณะรัฐมนตรีจะแต่งตั้งกรรมการคนหนึ่งคนใด เป็นรองประธานกรรมการก็ได้ ตามรายงานการประชุมคณะกรรมการ อ.ส.ค. ครั้งที่ 1 เมื่อวันที่ 18 มกราคม 2522 มีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป็นประธานกรรมการ ผู้แทนกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป็นรองประธานกรรมการ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ อธิบดีกรมปศุสัตว์ ผู้แทนสำนักงานประมาณ ผู้แทนกระทรวงพาณิชย์ ผู้แทนกระทรวงอุตสาหกรรม ผู้แทนกระทรวงการคลัง ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ผู้แทนกระทรวงสาธารณสุข เป็นกรรมการ และผู้อำนวยการ อ.ส.ค. เป็นกรรมการและเลขานุการ

การดำเนินงาน

ตั้งแต่ พ.ศ. 2505 ถึง 2521 อ.ส.ค. ได้จัดซื้อโคผู้พ่อพันธุ์จำนวนทั้งสิ้น 14 ตัว และเป็นแม่โคพันธุ์ต่าง ๆ จำนวน 1,034 ตัว การปฏิบัติงานแยกออกเป็นงานใหญ่ 2 งานคือ งานพืชอาหารสัตว์ และงานเลี้ยงโคนม ซึ่งโคแยกกันปฏิบัติงานและศึกษาในแต่ละงานดังนี้

งานพืชอาหารสัตว์ เป็นการบุกเบิกถางป่าเพื่อที่จะโคจัดทำเป็นทุ่งหญ้าต่อไป นอกจากจะจัดหาหญ้าให้เพียงพอสำหรับเลี้ยงสัตว์แล้ว ยังทำการศึกษาเกี่ยวกับชนิดและพันธุ์หญ้าที่จะนำมาปลูกว่าชนิดไหนถึงจะเหมาะสมกับสภาพภูมิประเทศ ทนทานต่อความแห้งแล้งได้ดี ไหมผลผลิตสูง คุณค่าทางอาหารสูง ซึ่งได้นำหญ้าชนิดต่าง ๆ จากหลายแห่งในโลกมาทดลองปลูกกว่า 100 ชนิด และพบว่ามีอยู่เพียงไม่กี่ชนิดที่สามารถปลูกได้ดี พื้นที่ทั้งหมดมีประมาณ 3,000 ไร่ เป็นพื้นที่ซึ่งใช้ปลูกหญ้าเลี้ยงสัตว์โคประมาณ 2,400 ไร่ ในฤดูฝนมีหญ้าเลี้ยงสัตว์เพียงพอ แต่จำเป็นต้องเก็บรักษาไว้ในฤดูแล้ง โดยการทำเป็นหญ้าหมักเอาไว้อีกหนึ่งประมาณ 150 ตัน

งานเลี้ยงโคนม ในระยะแรก ๆ โคนมยังไม่ไหนดื่อก่ได้เพราะสภาพดินฟ้าอากาศ สิ่งแวดล้อม และค่านิยมชาติของการไหลครั้งแรกของแม่โค และเพื่อที่จะให้มีแม่โคที่พอจะรีดนมได้บ้าง จึงได้สั่งซื้อโคพันธุ์พื้นเมืองเพื่อมาผสมพันธุ์กับพ่อพันธุ์ แต่เนื่องจากโคพันธุ์ไมคอยจะทนทานต่อสิ่งแวดล้อม และโรคภัยไข้เจ็บ ทำให้สุขภาพของโคพันธุ์ไมคอดี ถึงแม่ว่าจะไหนดื่อก่อยู่ในเกณฑ์ที่ดีก็ตาม ดังนั้นทาง อ.ส.ค. จึงได้ตกลงใจที่จะใช้โคพันธุ์ผสมสำหรับผลิตนมแทนที่จะใช้โคพันธุ์แท้ เพื่อให้สามารถทนทานต่อสิ่งแวดล้อมและสามารถไหนดื่อก่ได้ ในระยะแรกจำนวนน่านมที่ผลิตได้มีปริมาณไม่มากนักจึงไม่มีปัญหาในการจำหน่าย ต่อมาเมื่อน่านมที่ผลิตได้เป็นจำนวนมากขึ้น จึงได้จัดซื้อเครื่องทำนมสดพาสเจอร์ไรส์เมื่อประมาณปลายปี พ.ศ. 2510 บรรจุกวดยุงพลาสติกส่งไปจำหน่ายที่กรุงเทพฯ มีทั้งชนิดจืดและชนิดหวาน ต่อมาน่านมก็มีปริมาณมากขึ้น การเพิ่มชนิดของผลิตภัณฑ์เป็นโยเกิร์ต (นมเปรี้ยว)

ครีม เนยเหลว นมช็อคโกแลตก็ยังไม่สามารถแก้ปัญหานี้ได้เพราะล้วนแต่มีอายุการเก็บรักษาสั้น จนถึงปี พ.ศ. 2518 ก็ได้รับเครื่องมือสเตรอไรไลส์นํ้านมแบบใหม่ที่เรียกว่าระบบ ยู.เอช.ที. (Ultra High Temperature) จากรัฐบาลเดนมาร์ก และคิดตั้งเสรีจเมื่อเดือนพฤษภาคม 2519 ปัจจุบันโรงงานชนิดนี้ผลิตนมออกสู่ตลาดเฉลี่ยวันละประมาณ 9.30 ตัน และโรงงานนมสหภาพสจอร์โรสผลิตนมและผลิตภัณฑ์นมออกสู่ตลาดได้ประมาณวันละ 15.08 ตัน กรรมวิธีสเตรอไรไลส์ระบบ ยู.เอช.ที. นี้ทำให้นมเก็บไว้ได้นานไม่คองแข็งเย็น เหมาะสมกับสภาพของประเทศไทย และคุณค่าทางอาหารก็ไม่ไ้เปลี่ยนแปลงไป ขณะนี้ผลิตภัณฑ์นมชนิดนี้มีอยู่ 3 รสด้วยกันคือ รสจัดธรรมดา รสหวาน และช็อคโกแลต

การเลี้ยงโคนมปัจจุบันสามารถถือเป็นอาชีพหลักของราษฎรได้อีกอาชีพหนึ่ง และถ้าได้ดำเนินการเป็นปึกแผ่นแล้วก็สามารถหุ้เงินตราในการสั่งซื้ออาหารนมจากต่างประเทศปีหนึ่งกว่า 600 ล้านบาท จึงนับว่าการเลี้ยงโคนมมีประโยชน์ทั้งทางพละนามัยและเศรษฐกิจของประเทศ การเลี้ยงโคจะให้ประโยชน์ 3 ประการ คือ โคนม เนื้อ และปุ๋ย จึงนับว่ากิจการของ อ.ส.ค. มีส่วนส่งเสริมและพัฒนาเศรษฐกิจและอาชีพของประชาชนได้อย่างดีแขนงหนึ่ง

องค์การสะพานปลา

ประวัติความเป็นมา

เมื่อ พ.ศ. 2491 องค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ ได้ส่งผู้เชี่ยวชาญการประมง เข้ามาศึกษาปัญหาทางเศรษฐกิจและทางเทคนิคเกี่ยวกับการพัฒนาการประมงตามคำขอของรัฐบาลไทย คณะผู้เชี่ยวชาญได้ทำการสำรวจทั้งการประมงน้ำจืด ประมงน้ำกร่อย และประมงทะเล มีความเห็นว่า รากฐานแห่งอาชีพการประมงของประเทศไทย และภารกิจที่รัฐบาลดำเนินการอยู่นั้นยังอยู่ในระดับที่ต่ำมาก สมควรที่จะเร่งรัดพัฒนาโดยเร่งด่วนและได้เสนอขอแนะนำวิธีการแก้ไข

เกี่ยวกับการพัฒนากิจการประมง เฉพาะอย่างยิ่งการตลาดในระบบที่เหมาะสม เพื่อให้การดำเนินงานตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจการประมงด้านการตลาดดังกล่าว กรมประมง กระทรวงเกษตร จึงได้วางโครงการเสนอรัฐบาล เมื่อรัฐบาลรับหลักการ และเห็นชอบในนโยบายให้ดำเนินการได้แล้ว กรมประมง กระทรวงเกษตรจึงได้เริ่มงานชิ้นแรกในเรื่องการก่อสร้างสะพานปลาของรัฐบาลขึ้น เนื่องจากสะพานปลาสดเค็มมีเนื้อที่อยู่ประมาณ 140 ตารางวา มีท่าเทียบเรือยาว 22.50 เมตร อยู่ริมถนนทรงวาด ทางเข้า-ออกกว้างเพียง 2.00 เมตร เท่านั้น ซึ่งคับแคบมาก จึงได้จัดทำที่ใหม่ที่ตำบลยานนาวา อำเภอยานนาวา จังหวัดพระนคร เป็นเนื้อที่รวมทั้งสิ้นของสะพานปลากรุงเทพ 18 ไร่ 81.4 ตารางวา มีท่าเทียบเรือยาว 246 เมตร ในระยะแรกกิจการต่าง ๆ ยังขึ้นอยู่กับกรมประมง ไม่เป็นองค์การอิสระและนิติบุคคล เพราะขณะนั้นยังไม่มีกฎหมายรับรองฐานะ เพียงแต่กระทรวงเกษตรมีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการอำนวยการสะพานปลากรุงเทพขึ้นคณะหนึ่งจำนวน 6 นาย จนกระทั่งได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติจัดระเบียบกิจการแพปลา พ.ศ. 2496 เมื่อวันที่ 21 มกราคม 2496 องค์การสะพานปลาจึงได้ถือกำเนิดก่อตั้งเป็นนิติบุคคล และโดยอนุมัติรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตร คณะกรรมการองค์การสะพานปลา ได้ประกาศตั้งสะพานปลากรุงเทพ เมื่อวันที่ 30 มีนาคม 2496 ให้เป็นที่ประกอบกิจการแพปลาสำหรับจังหวัดพระนครและจังหวัดธนบุรี องค์การสะพานปลาได้เริ่มเปิดสะพานปลากรุงเทพ ให้บรรดาผู้ประกอบการแพปลาทะเลสด เข้ามารับดำเนินการประมงซื้อขายสินค้าสดของชาวประมงตั้งแต่วันที่ 15 เมษายน 2496 หลังจากนั้นผู้ประกอบการแพปลานำจืดได้มาเห็นการดำเนินงาน มีความสนใจและขอเข้ามาดำเนินการเองเมื่อวันที่ 20 พฤศจิกายน 2497 ครั้นต่อมาเมื่อวันที่ 15 พฤษภาคม 2499 องค์การสะพานปลาจึงได้เปิดดำเนินการแพปลาเค็มขึ้น การดำเนินการพัฒนาการเศรษฐกิจประมงดังกล่าว นอกจากจะจัดสร้างสะพานปลาแล้ว ยังได้สร้างห้องเย็นและโรงน้ำแข็งในสะพานปลาเพื่อการตลาดอีกด้วย กิจการส่วนหลังนี้ภายหลังได้ก่อตั้ง

เป็นองค์การอุตสาหกรรมท่องเที่ยว¹

วัตถุประสงค์ในการจัดตั้ง

วัตถุประสงค์ขององค์การสะพานปลา ได้กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติ
จัดระเบียบกิจการแพปลา พ.ศ. 2496 หมวด 1 มาตรา 5 กล่าวคือ

"มาตรา 5 ให้จัดตั้งองค์การขึ้นองค์การหนึ่งเรียกว่า "องค์การ
สะพานปลา" มีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

- (1) จัดดำเนินการและนำมาซึ่งความเจริญของสะพานปลา ตลาด
สินค้าสัตว์น้ำ และอุตสาหกรรมการประมง
- (2) จัดดำเนินการหรือควบคุม และอำนวยความสะดวกซึ่งกิจการแพปลา
การขนส่งและกิจการอื่น ๆ อันเกี่ยวกับกิจการแพปลา
- (3) จัดส่งเสริมฐานะ สวัสดิการ หรืออาชีพของชาวประมง และ
บูรณะหมู่บ้านการประมง
- (4) จัดส่งเสริมสหกรณ์หรือสมาคมการประมง

การจัดสายงานและโครงสร้างการบริหารงาน

การจัดสายงานขององค์การสะพานปลา ตามข้อบังคับขององค์การ
สะพานปลาวาดควยระเบียบบริหารและแบ่งส่วนงาน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2519 โดย
แบ่งหน่วยงานออกเป็น 2 ระดับ คือ ระดับกอง และระดับแผนก โดยมีการแบ่งส่วน
งานและกำหนดหน้าที่ของส่วนงานโดยสรุปดังนี้ คือ

ก. การบริหารงานส่วนกลาง

- (1) กองกลาง มีหน้าที่ดำเนินการและรับผิดชอบเกี่ยวกับงาน
ธุรการทั่วไป งานสารบรรณ การทะเบียน การสนเทศ และประชาสัมพันธ์ งาน

¹กระทรวงเกษตร, ประวัติกระทรวงเกษตร, หน้า 187-190.

ห้องสมุด สถานพยาบาล งานการเจ้าหน้าที่ นิทรรศการเกี่ยวกับการประมง จัดส่งเสริมฐานะและสวัสดิการและอาชีพของชาวประมง ดำเนินการเกี่ยวกับการก่อสร้าง ศูนย์รักษาอาคารขององค์การ โดยมีหน่วยงานระดับแผนกรวม 4 หน่วย (โดยเดิมมีอยู่เพียง 3 แผนก เมื่อวันที่ 1 ตุลาคม 2521 ทางองค์การสะพานปลาได้จัดตั้งแผนกการเจ้าหน้าที่เพิ่มขึ้น)

(2) กองคลัง มีหน้าที่ดำเนินการและรับผิดชอบเกี่ยวกับการบัญชี การเงิน และการพัสดุ การจัดซื้ออุปกรณ์การประมง การจ้างต่อเรือ ฯลฯ โดยมีหน่วยงานระดับแผนกรวม 3 หน่วย

(3) กองสินเชื่อการประมง มีหน้าที่จัดและดำเนินการรับผิดชอบเกี่ยวกับการกู้ยืมเงิน การส่งใช้เงินต้นและดอกเบี้ยของกองทุนสินเชื่อการประมง การสินเชื่อให้ชาวประมง การจัดซื้อ จัดส่งเรือ เครื่องยนต์ อุปกรณ์การประมง ฯลฯ โดยมีหน่วยงานระดับแผนกรวม 3 หน่วย

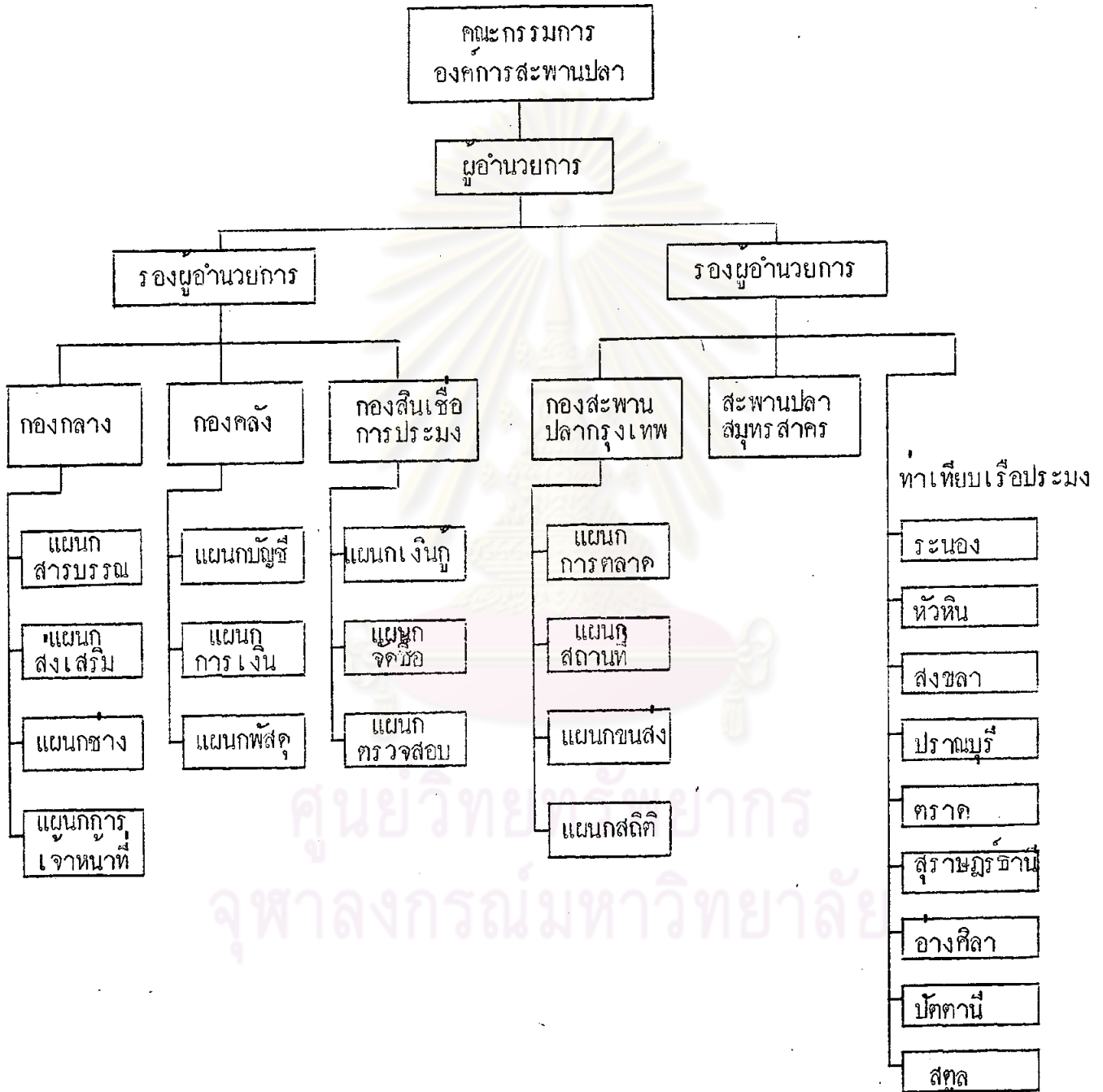
(4) กองสะพานปลากรุงเทพ มีหน้าที่จัดดำเนินการและรับผิดชอบเกี่ยวกับกิจการสะพานปลากรุงเทพ กล่าวคือ การตลาดสินค้าสัตว์น้ำและอุตสาหกรรมการประมงจัดการหรือควบคุมกิจการแพปลา การประมูลสินค้าสัตว์น้ำ ฯลฯ โดยมีหน่วยงานระดับแผนกรวม 4 หน่วย

ข. การบริหารงานส่วนภูมิภาค

(1) สะพานปลา..... มีหน้าที่จัดดำเนินการและรับผิดชอบทำนองที่กองกลาง กองคลัง และกองสะพานปลากรุงเทพจะพึงปฏิบัติโดยอนุโลมภายในเขตสะพานปลานั้น ๆ ปัจจุบันมีสะพานปลาในส่วนภูมิภาคเพียงแห่งเดียว คือ สะพานปลาสมุทรสาคร มีฐานะเทียบกอง การเรียกชื่อจะเรียกชื่อตามท้องที่ที่จัดตั้ง

(2) ท่าเทียบเรือประมง..... มีหน้าที่จัดดำเนินการและรับผิดชอบทำนองที่กองกลาง กองคลัง และกองสะพานปลากรุงเทพจะพึงปฏิบัติโดยอนุโลมภายในเขตท่าเทียบเรือประมงนั้น ๆ ปัจจุบันมีท่าเทียบเรือประมงในส่วนภูมิภาครวม

แผนภูมิที่ 5 รูปแสดงแผนภูมิของหน่วยงานองค์การสะพานปลา

9 แห่ง คือ ทาเทียบเรือประมงระนอง หัวหิน สงขลา ปราณบุรี ตราก สุราษฎร์ธานี อ่างศิลา ปัตตานี และสตูล มีฐานะเทียบแผนก การเรียกชื่อจะเรียกชื่อตามท้องที่ที่จัดตั้ง

สำหรับการบริหารงานขององค์การสะพานปลานั้น ตามมาตรา 11 แห่งพระราชบัญญัติจัดระเบียบกิจการแพปลา พ.ศ. 2496 ได้กำหนดให้้องค์การสะพานปลา มีคณะกรรมการองค์การสะพานปลา คณะหนึ่ง ประกอบด้วยประธานกรรมการหนึ่งคน และกรรมการอื่นอีกไม่น้อยกว่าสี่คน แต่ไม่เกินหกคน โดยคณะรัฐมนตรีเป็นผู้แต่งตั้งประธานกรรมการและกรรมการองค์การสะพานปลา

การดำเนินงาน

องค์การสะพานปลาได้ดำเนินการที่เป็นหลักใหญ่ คือ

1. สะพานปลา หมายถึงตลาดกลางสินค้าสัตว์น้ำ ปัจจุบันมีอยู่ 2 แห่งคือ สะพานปลากรุงเทพ และสะพานปลาสมุทรสาคร เพื่อให้ชาวประมงมีแหล่งขายผลผลิตคือ สัตว์น้ำที่ตนจับมาได้ ให้มีการซื้อขายโดยวิธีเลหลังซึ่งเป็นวิธีที่ยุติธรรม แต่วิธีเลหลังยังมีเฉพาะที่สะพานปลากรุงเทพ ส่วนสะพานปลาสมุทรสาครยังเป็นวิธีซื้อขายแบบต่อรองราคากันอยู่ องค์การสะพานปลาได้ดำเนินการเองเกี่ยวกับการซื้อขายเป็นเพียงจัดสถานที่ใหญ่ประกอบกิจการแพปลาทำหน้าที่เป็นนายหน้าเลหลังหรือขายสินค้าสัตว์น้ำ โดยคิดหักค่านายหน้า 5% และหักไว้อีก 1% สำหรับเป็นค่าบริวารไทแก่สะพานปลากรุงเทพ

2. ทาเทียบเรือประมง หมายถึงสถานที่ขนถ่ายสินค้าสัตว์น้ำจากเรือขึ้นฝั่งเพื่อจำหน่ายหรือขนส่งต่อไปยังตลาดอีกทอดหนึ่ง โดยปกติแล้วส่วนใหญ่จะมีตลาดสินค้าสัตว์น้ำเกิดขึ้นตามทาเทียบเรืออยู่ด้วย ถ้าเป็นตลาดที่มีขนาดใหญ่แล้วองค์การสะพานปลาจะดำเนินการพิจารณาประกาศเปลี่ยนแปลงเป็นสะพานปลาในระยะต่อไป

3. งานส่งเสริมการประมง ตามพระราชบัญญัติจัดระเบียบกิจการ แพลลา พ.ศ. 2496 ได้กำหนดให้หักเงิน 25% ของค่าบริการที่องค์การสะพานปลา ได้รับ (ปัจจุบันได้จากสะพานปลากรุงเทพแห่งเดียว ประมาณปีละ 2,200,000 บาท) ไว้เป็นกองทุนส่งเสริมการประมง โดยมีคณะกรรมการส่งเสริมการประมงทำหน้าที่ พิจารณาการจัดจ่ายยอกเงินนี้ เพื่อช่วยเหลือชาวประมงตามที่ร้องขอ

4. โครงการพัฒนาการประมง จากการดำเนินการที่ผ่านมาพบว่า เรื่องที่เป็นอุปสรรคที่สำคัญสำหรับชาวประมงคือ เรื่องเงินทุนในการประกอบอาชีพ เพราะส่วนใหญ่ยากจน ไม่มีเงินลงทุน การกู้ยืมเงินจากธนาคารพาณิชย์ หรือผู้ ประกอบกิจการแพลลา ชาวประมงมักเสียเปรียบ และยังเป็นไปได้ยากในการหา หลักทรัพย์ประกันเงินกู้ องค์การสะพานปลาจึงหาเงินจากแหล่งต่าง ๆ รวม 388 ล้านบาท นำมาจัดสรรสร้างเรือประมงพร้อมอุปกรณ์และอื่น ๆ¹

องค์การอุตสาหกรรมท่องเที่ยว

ประวัติความเป็นมา

โดยที่ปลามีราคาไม่สม่ำเสมอ ในระยะที่ชาวประมงจับปลาได้มาก ราคาปลาจะต่ำลงมาก และในบางระยะจับได้น้อยไม่สามารถจับได้มากเพียงพอ กับความต้องการของผู้บริโภคราคาจะสูงขึ้นมาก เพื่อที่จะช่วยให้ชาวประมงและช่วยเหลือหาทางเก็บรักษาปลาไว้ให้มีบริโภคในขณะที่ยังจับได้น้อย และให้มีบริโภคได้ตลอด ปีในราคาพอสมควร กรมประมงจึงได้เสนอโครงการสร้างท่องเที่ยวและโรงงานแข็ง

¹ทองใบ สิริมัย, "องค์การสะพานปลาในอดีต ปัจจุบัน และอนาคต," 25 ปีองค์การสะพานปลา (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, 2521), หน้า 27-30.

ต่อกระทรวงเกษตร และกระทรวงเกษตรได้นำเรื่องนี้เสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณา คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติให้ดำเนินการได้ กรมประมงจึงได้ดำเนินการสร้างห้องเย็น และโรงน้ำแข็งเมื่อวันที่ 2 พฤศจิกายน 2496 และเสร็จสมบูรณ์เปิดดำเนินการเมื่อวันที่ 24 มิถุนายน 2498 เมื่อเปิดดำเนินการแล้วปรากฏว่า ชาวประมงจับปลาได้มาก และนิยมห้องเย็นมากขึ้น จึงได้จัดสร้างห้องเย็นเพิ่มขึ้นอีกเมื่อ พ.ศ. 2499 และในปี พ.ศ. 2501 ได้ขยายกำลังการผลิตน้ำแข็งขึ้นอีก ทำให้สามารถเก็บปลาได้ถึง 26 ตัน ในเวลา 18 ชั่วโมง และผลิตน้ำแข็งได้ทั้งสิ้นวันละ 80 ตัน และเพื่อให้การดำเนินงานของห้องเย็นและโรงน้ำแข็งได้กว้างขวางและสามารถสนองความต้องการในการช่วยเหลือชาวประมงและผู้นับถือทั่วโลก รัฐบาลจึงได้ตราพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งองค์การอุตสาหกรรมห้องเย็น พ.ศ. 2501 เมื่อวันที่ 14 มิถุนายน 2501 โดยกำหนดให้กระทรวงเกษตรอินทรีย์อื่นต่าง ๆ อันเกิดขึ้นจากการดำเนินการของโรงงานห้องเย็นและโรงน้ำแข็ง และเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานต่าง ๆ ให้กับองค์การอุตสาหกรรมห้องเย็นทั้งหมด องค์การอุตสาหกรรมห้องเย็นจึงได้เริ่มดำเนินการมาตั้งแต่บัดนั้นเป็นต้นมา จนกระทั่งได้มีการแก้ไขปรับปรุงแก้ไขโดยพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งองค์การอุตสาหกรรมห้องเย็น (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2505 เมื่อวันที่ 29 กันยายน 2505 ในเรื่องเกี่ยวกับรอบปีบัญชี¹ จากนั้นได้มีการแก้ไขปรับปรุงเกี่ยวกับเรื่องของเงินทุน โดยเพิ่มทุนขององค์การอุตสาหกรรมห้องเย็นจากเดิม 60 ล้านบาท มาเป็นเงินทุน 100 ล้านบาท ตามพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งองค์การอุตสาหกรรมห้องเย็น (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2513 ซึ่งประกาศเมื่อวันที่ 29 ธันวาคม 2513 และมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2514 องค์การอุตสาหกรรมห้องเย็นนี้ เรียกย่อว่า "อ.ย."

¹กระทรวงเกษตร, ประวัติกระทรวงเกษตร, หน้า 195-198.

วัตถุประสงค์ในการจัดตั้ง

วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งองค์การอุตสาหกรรมท่องเที่ยวเป็นได้กำหนดไว้ตามมาตรา 6 และมาตรา 7 แห่งพระราชบัญญัติการจัดตั้งองค์การอุตสาหกรรมท่องเที่ยว พ.ศ. 2501 กล่าวคือ

"มาตรา 6 องค์การอุตสาหกรรมท่องเที่ยว มีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

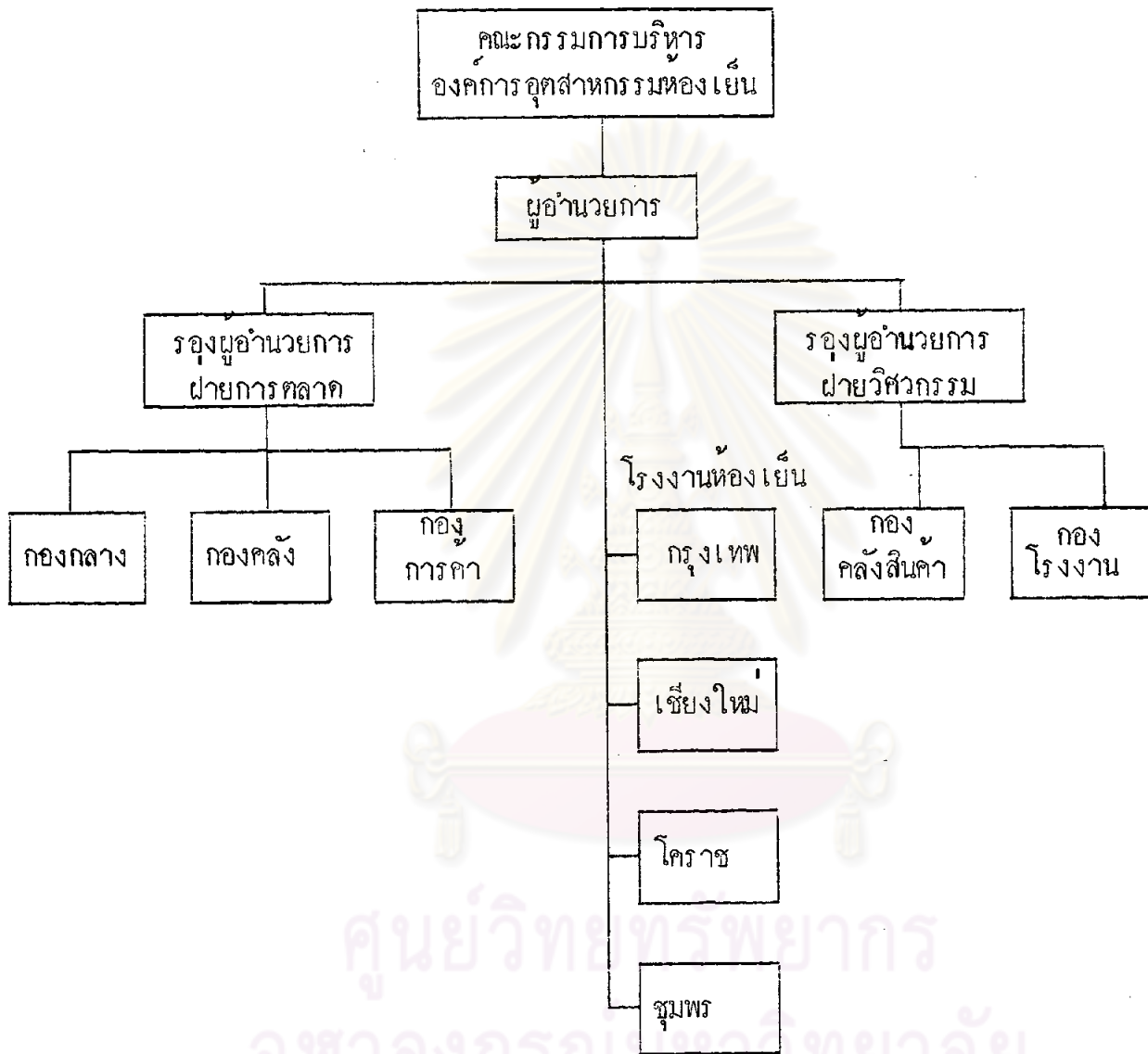
- (1) อำนวยบริการแก่รัฐและประชาชนในการอุตสาหกรรมท่องเที่ยว
- (2) ประกอบธุรกิจเกี่ยวกับอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ช่วยเหลือแนะนำและจัดบริการคนควาทางวิชาการเกี่ยวกับการดำเนินงานทั่วไปของโรงงานท่องเที่ยวและโรงงานนำแข็ง และธุรกิจที่ต่อเนื่องหรือคล้ายคลึงกัน รวมทั้งอุตสาหกรรมอื่นใดที่เกี่ยวกับอุตสาหกรรมท่องเที่ยว"

การจัดสายงานและโครงสร้างการบริหารงาน

การจัดสายงานขององค์การอุตสาหกรรมท่องเที่ยวมีระดับงาน 2 ระดับ ได้แก่ ระดับกอง และระดับแผนก และมีการกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบ ดังนี้ คือ

- (1) กองกลาง มีหน้าที่และความรับผิดชอบเกี่ยวกับงานด้านธุรการ การเจ้าหน้าที่ ดูแลรับผิดชอบเกี่ยวกับอาคารสถานที่ งานเอกสารต่าง ๆ
- (2) กองคลัง มีหน้าที่และรับผิดชอบเกี่ยวกับงานด้านบัญชี การเงิน พัสดุ การจัดซื้อ และการตรวจสอบ โดยมีหน่วยงานระดับแผนก 3 แผนก
- (3) กองการค้า มีหน้าที่และรับผิดชอบเกี่ยวกับงานทางด้านจัดซื้อ สัตว์นำทะเล และรับฝากสินค้า อาทิ สัตว์นำทะเล เนื้อโค กระบือ สุกร เป็ด ไก่ นม เนย และพืชผลทางเกษตร มีหน่วยงานระดับแผนก 2 หน่วย
- (4) กองคลังสินค้า มีหน้าที่และรับผิดชอบเกี่ยวกับงานทางด้านคลังสินค้าสัตว์นำทะเล เฉพาะกรุงเทพมหานคร

แผนภูมิที่ 6 รูปแสดงแผนภูมิของหน่วยงานองค์การอุตสาหกรรมท่องเที่ยว

ศูนย์วิทยุโทรพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

(5) กองโรงงาน มีหน้าที่และความรับผิดชอบเกี่ยวกับเครื่องจักรกลของห้องเย็น และโรงงานน้ำแข็ง รับผิดชอบรถตู้เย็น รถประเภทอื่น ๆ ของ อ.ย. มีหน่วยงานระดับแผนก 1 หน่วย

(6) โรงงานห้องเย็น..... เป็นหน่วยงานที่มีฐานะเทียบเท่าระดับกอง มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการรับซื้อสัตว์น้ำทะเล และจัดจำหน่ายสินค้าดังกล่าว ซึ่งในขณะนี้ มีหน่วยงานโรงงานห้องเย็นรวม 4 แห่ง คือ โรงงานห้องเย็นกรุงเทพฯ เชียงใหม่ โคราช และชุมพร

สำหรับการบริหารงานขององค์การอุตสาหกรรมห้องเย็นนั้น ตามมาตรา 14 แห่งพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งองค์การอุตสาหกรรมห้องเย็น พ.ศ. 2501 ได้กำหนดให้มีคณะกรรมการบริหารกิจการของ อ.ย. คณะหนึ่งประกอบด้วย ประธานกรรมการ รองประธานกรรมการ ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ ที่ปรึกษาซึ่งเป็นกรรมการโดยตำแหน่ง และกรรมการอื่นอีกมีจำนวนไม่เกินเจ็ดคน ซึ่งในกรรมการอื่นนี้ให้มีแทนกระทรวงการคลังเป็นกรรมการร่วมด้วยหนึ่งคน คณะรัฐมนตรีเป็นผู้แต่งตั้งประธานกรรมการ รองประธานกรรมการ และกรรมการอื่นรวมทั้งผู้แทนกระทรวงการคลังหนึ่งคน ปัจจุบันประธานกรรมการคือ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

การดำเนินงาน

การดำเนินงานขององค์การอุตสาหกรรมห้องเย็นในการอำนวยความสะดวกแก่รัฐและประชาชนในการอุตสาหกรรมห้องเย็น ประกอบธุรกิจเกี่ยวกับอุตสาหกรรมห้องเย็น (สินค้าสัตว์น้ำ ปศุสัตว์รวมถึงสินค้าเกษตร) ช่วยเหลือแนะนำและจัดบริการค้นคว้าทางวิชาการเกี่ยวกับการดำเนินงานทั่วไปของโรงงานห้องเย็นและโรงงานน้ำแข็ง และธุรกิจต่อเนื่องหรือคล้ายคลึงกัน รวมทั้งอุตสาหกรรมอื่นใดเกี่ยวกับอุตสาหกรรม

ห้องเย็น กล่าวคือ¹

1. งานซื้อ อ.ย. รับซื้อสัตว์น้ำทะเลที่ชาวประมงจับได้ เพื่อเก็บในห้องเย็นและนำออกจำหน่ายเมื่อขาดแคลนหรือส่งไปจำหน่ายตามจังหวัดต่าง ๆ ที่อยู่ทางไกลชายทะเล เพื่อให้ประชาชนได้บริโภคอาหารทะเลอย่างทั่วถึงในราคาที่ยุบริโภคนสามารถซื้อหาไปบริโภคได้ไม่สูงจนเกินไป เป็นการตรึงราคาทั้งผู้ผลิตและผู้บริโภค

2. งานจำหน่ายสินค้า ได้แก่ สินค้าสัตว์น้ำทะเล น้ำแข็ง และบริการรับฝากเก็บสินค้า

3. การดำเนินงานตามโครงการ อ.ย. มีโครงการขยายงานก่อสร้างห้องเย็นและโรงน้ำแข็งรวม 5 แห่ง ที่จังหวัดสมุทรปราการ ชอนแกนนุกีต ปัตตานี และบ้านเพ นอกจากนี้ยังสั่งซื้อขี้อรดูยูเอ็นอีกจำนวน 32 คัน สำหรับบรรทุกสินค้าสัตว์น้ำทะเลจากโรงงานห้องเย็นตามจังหวัดชายทะเล ไปยังจังหวัดในภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อสนองความต้องการสัตว์น้ำทะเลของประชาชนในภาคดังกล่าว

สำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง

ประวัติความเป็นมา

สำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยางมีประวัติความเป็นมาดังนี้
ในบรรดาอาชีพของประชาชนทั่วไปนั้น มีเป็นจำนวนมากได้ถือเอาการทำสวนยาง

¹กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, "งานพัฒนาการเกษตรประจำปี 2520," (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตร, 2521), หน้า 513-514.

เป็นอาชีพและต้นยางเหล่านั้นโดยมากเป็นต้นยางที่มีอายุมาก เกือบไม่สามารถให้น้ำยางได้แล้ว นอกจากนั้นเจ้าของสวนยางส่วนใหญ่มักเป็นเจ้าของสวนขนาดเล็ก ไม่มีทุนรอนที่จะปรับปรุงสวนยางของตนให้ดีขึ้นได้ สวนยางเหล่านั้นนอกจากจะเป็นสวนยางเก่าแล้ว ยังเป็นสวนยางที่มีไซยางพันธุ์ดี อันเป็นเหตุให้การผลิตยางไม่ไคผลตามที่ควรจะได้ ทำให้ราคาค้นทุนการผลิตสูง เพื่อเป็นการสงเคราะห์ช่วยเหลือเจ้าของสวนที่มีต้นยางเก่าหรือมีต้นยางที่เสียหายแล้วให้มีต้นยางพันธุ์ดีสามารถให้น้ำยางได้มาก อันทำให้ราคาค้นทุนลดลง รัฐบาลในขณะนั้นจึงได้ตราพระราชบัญญัติกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง พ.ศ. 2503 ขึ้น เมื่อวันที่ 6 กันยายน 2503 ซึ่งมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 5 ธันวาคม 2503 เป็นต้นมา และได้เริ่มดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้อย่างจริงจังเมื่อปี 2504¹ ตามพระราชบัญญัตินี้ได้กำหนดให้จัดตั้งกองทุนขึ้นกองทุนหนึ่งด้วยเงินสงเคราะห์ซึ่งส่งสมทบตามพระราชบัญญัติ เรียกว่า กองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง โดยให้มีสภาพเป็นนิติบุคคลเรียกว่า สำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง สำหรับเงินสงเคราะห์ที่เก็บได้จากผู้ส่งยางออกนอกราชอาณาจักรตามอัตราที่กำหนดไว้ นั้น ต้องเอาไปสงเคราะห์เจ้าของสวนยางให้ทำการปลูกแทนเท่านั้น จะนำไปใช้เพื่อการอื่นใดไม่ได้ ต่อมาได้มีการแก้ไขปรับปรุงพระราชบัญญัติกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2505 เมื่อวันที่ 27 พฤศจิกายน 2505 เพื่อให้กรรมการสงเคราะห์การทำสวนยางมีอำนาจนำเงินที่เป็นออกผลของเงินสงเคราะห์ถ้าหากมี มาใช้จ่ายในการบริหารงานสงเคราะห์การทำสวนยาง และสงเคราะห์ผู้ทำสวนยางได้ตามความเหมาะสม และเพื่อให้เจ้าของสวนยางขนาดเล็กมีโอกาสได้รับการสงเคราะห์การทำสวนยางในที่ดินแปลงใหม่ได้มากยิ่งขึ้น ซึ่งได้มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 28 พฤศจิกายน 2505 เป็นต้นมา

¹สำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง, หลักสูตรปริญญานิเทศ (กรุงเทพมหานคร : แฉนงฝึกและอบรม ฝ่ายพัฒนาสวนสงเคราะห์, ตุลาคม 2521), หน้า 3.

ต่อมาเนื่องจากไม้ยืนต้นบางชนิด เช่น มะพร้าว ปาล์มน้ำมัน และไม้ผลต่าง ๆ เป็นพืชสำคัญในทางเศรษฐกิจ สมควรไต่ค่าเนนการส่งเสริมหรือสงเคราะห์ให้มีการปลูกแทนต้นเก่าที่ไผลนอย และเพื่อให้ไผลยั้งขึ้นเช่นเดียวกับคณยางพารา จึงจำเป็นตองขยายวัตถุประสงค์ของสำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง ให้สามารถให้การสงเคราะห์การปลูกแทนสวนไม้ยืนต้นไคด้วย โดยไผเงินทุนค่าใช้จ่ายในการให้การสงเคราะห์จากรัฐบาลหรือจากกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร จึงได้แก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2518 เมื่อวันที่ 19 กุมภาพันธ์ 2518 และมีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2518 จนถึงปัจจุบัน

วัตถุประสงค์ในการจัดตั้ง

สำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยางมีวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งซึ่งปรากฏตามพระราชบัญญัติกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง พ.ศ. 2503 มาตรา 4 วรรค 2 กำหนดว่า "ให้กองทุนสงเคราะห์การทำสวนยางเป็นนิติบุคคล มีวัตถุประสงค์เพื่อกำเนนกิจการสงเคราะห์การทำสวนยางตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจกระทำการไค ๆ ที่จำเป็นหรือเป็นอุปกรณแก่วัตถุประสงค์ดังกล่าวนี้ได้" ซึ่งวัตถุประสงค์นี้ได้รับการแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2518 มาตรา 4 วรรค 2 ซึ่งกำหนดว่า "ให้กองทุนสงเคราะห์การทำสวนยางเป็นนิติบุคคล มีวัตถุประสงค์เพื่อกำเนนกิจการสงเคราะห์การทำสวนยางตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจกระทำการไค ๆ ที่จำเป็นหรือเป็นอุปกรณแก่วัตถุประสงค์ดังกล่าวนี้ได้ รวมทั้งการทำสวนยางและสวนไม้ยืนต้นไม้ยืนต้นตลอดจนกิจการที่เกี่ยวข้องเป็นการสาชิตและส่งเสริม เพื่อประโยชน์ในการสงเคราะห์กับให้รวมตลอดถึง การดำเนินการส่งเสริมหรือสงเคราะห์การปลูกแทนไม้ยืนต้นชนิดอื่นที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจตามรัฐบาลมอบหมาย"

การจัดสายงานและโครงสร้างการบริหารงาน

การจัดสายงานของสำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยางตามระเบียบคณะกรรมการสงเคราะห์การทำสวนยาง ฉบับที่ 15 (พ.ศ. 2520) ว่าด้วยระเบียบการบริหารงานของสำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง ซึ่งประกาศไว้บังคับเมื่อวันที่ 13 มิถุนายน 2520 ข้อ 4, 5 ได้กำหนดการแบ่งส่วนงานและหน้าที่รับผิดชอบของส่วนงานต่าง ๆ ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ระดับ ได้แก่ ระดับฝ่าย และระดับแผนก โดยมีรายละเอียดดังนี้ คือ

(ก) สำนักงานกลาง แบ่งเป็น

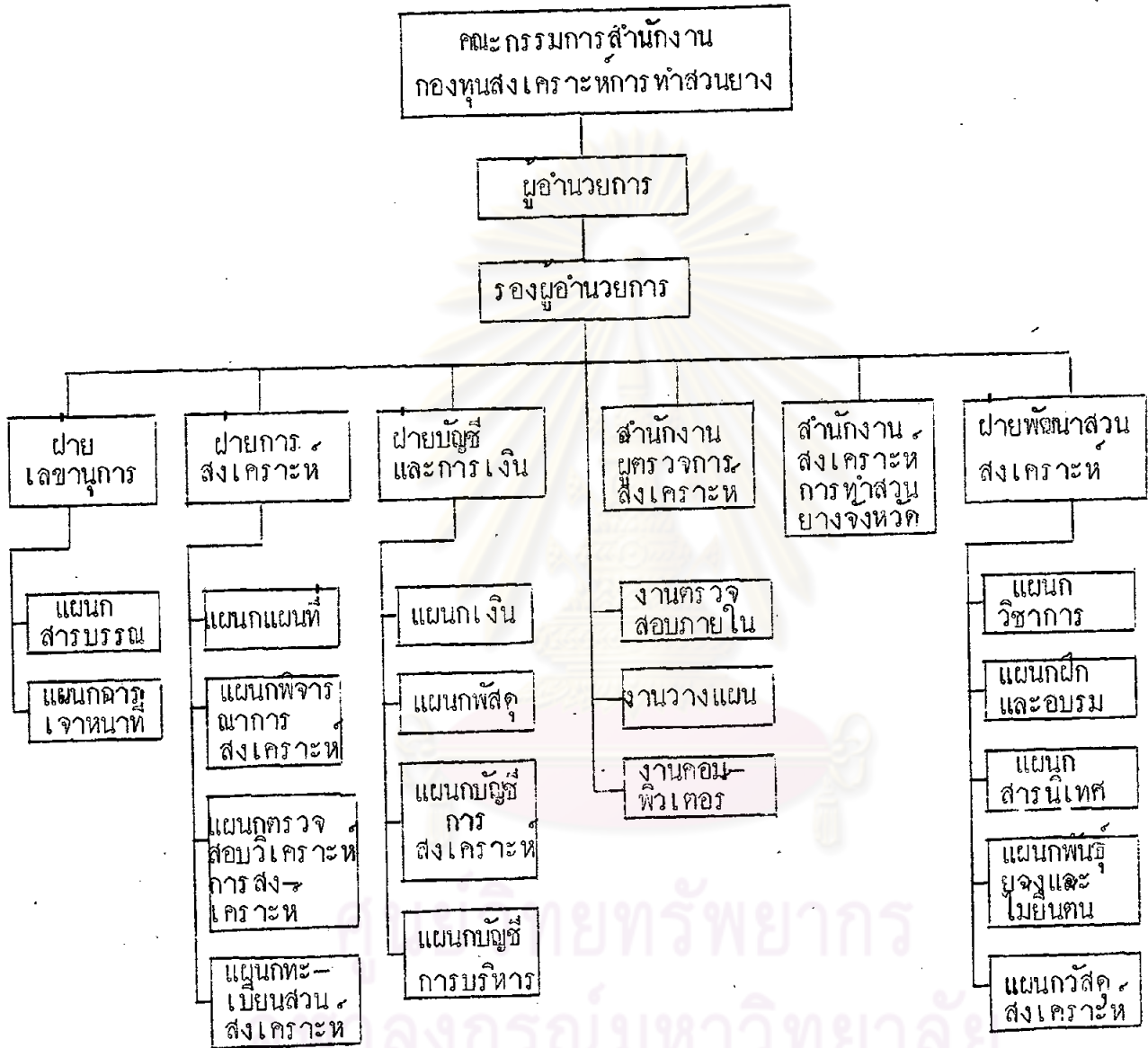
(1) ฝ่ายเลขานุการ มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับงานธุรการทั่วไป งานการบริหาร งานสารบรรณ งานการเจ้าหน้าที่ และทำหน้าที่เป็นหน่วยงานของเลขานุการ คณะกรรมการสงเคราะห์การทำสวนยาง โดยมีหน่วยงานระดับแผนก 2 หน่วย

(2) ฝ่ายการสงเคราะห์ มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการดำเนินงานสงเคราะห์การทำสวนยาง การเตรียมข้อมูลของแผนที่สวนยางที่ขอรับการสงเคราะห์ ตรวจสอบปรับปรุงเปลี่ยนแปลงแผนที่สวนยาง ตรวจสอบการขอรับการสงเคราะห์ วิเคราะห์ผลการสงเคราะห์ เก็บรักษาเอกสารและทำทะเบียนสวนสงเคราะห์ มีหน่วยงานระดับแผนกจำนวน 4 หน่วย

(3) ฝ่ายบัญชีและการเงิน มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับ การเงิน การบัญชี และการพัสดุ มีหน่วยงานระดับแผนกจำนวน 4 หน่วย

(4) ฝ่ายพัฒนาสวนสงเคราะห์ มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการรวบรวมความรู้ทางวิชาการจากสถาบันคนควาและวิจัย เรื่องยางและพืชอื่น ๆ เพื่อพิจารณาและนำไปเผยแพร่แก่ผู้รับการสงเคราะห์ จัดฝึกและอบรมชาวสวนยาง ควบคุมการเก็บรักษา จัดจ่ายและจัดส่งวัสดุสงเคราะห์ทุกประเภท ช่วยจัดหาอุปกรณ์ที่จำเป็นแก่ผู้รับการสงเคราะห์ มีหน่วยงานระดับแผนกจำนวน 5 หน่วย

แผนภูมิที่ 7 รูปแสดงแผนภูมิของหน่วยงานสำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง

(5) สำนักงานผู้ตรวจการสงเคราะห์ มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการตรวจสอบผลงานและประเมินผลการสงเคราะห์

(6) งานตรวจสอบภายใน มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการประมาณผลกิจการด้านต่าง ๆ เป็นการให้บริการแก่ผู้บริหารในการสอบทานการปฏิบัติงานด้านบัญชีการเงิน และอื่น ๆ เป็นหน่วยงานระดับแผนก

(7) งานวางแผน มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการวางแผนงานและนโยบายในด้านการบริหารและการสงเคราะห์ปลูกแทน ตลอดจนประเมินค่าทางเศรษฐกิจ สังคม ของโครงการปลูกแทน เป็นหน่วยงานระดับแผนก

(8) งานคอมพิวเตอร์ มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ในการคำนวณเนื้อที่ พิจารณาค่าขอรับการสงเคราะห์ ทำรายงานข้อมูลทางคานสถิตินี้เป็นหน่วยงานระดับแผนก

(ข) สำนักงานสงเคราะห์การทำสวนยางจังหวัด มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการสงเคราะห์ปลูกแทน การตรวจรับคำขอ การสำรวจจังหวัด การตรวจสอบสวนยางที่ขอรับการสงเคราะห์และสวนสงเคราะห์ และมีหน้าที่เกี่ยวกับการเงิน การบัญชี การพัสดุและอื่น ๆ ปัจจุบันมีสำนักงานสงเคราะห์การทำสวนยางจังหวัดรวม 12 แห่ง ได้แก่ จันทบุรี ระยอง ภูเก็ต กระบี่ ตรัง สุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช พัทลุง สงขลา สตูล ยะลา นราธิวาส

สำหรับการบริหารงานของสำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยางนั้น ตามพระราชบัญญัติกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง พ.ศ. 2503 มาตรา 9 ได้กำหนดให้มีคณะกรรมการเพื่อกำเนินกิจการกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยางคณะหนึ่ง โดยเรียกชื่อว่า "ก.ส.ย." ประกอบด้วยประธานกรรมการ ผู้อำนวยการ อธิบดีกรมกสิกรรม (ปัจจุบันเป็นกรมวิชาการเกษตร) และผู้อำนวยการกองการยาง เป็นกรรมการโดยตำแหน่ง และกรรมการอื่นอีกมีจำนวนไม่น้อยกว่าห้าคน แต่ไม่เกินสิบเอ็ดคน ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติคุณสมบัติมาตรฐานสำหรับกรรมการและพนักงานรัฐวิสาหกิจ

พ.ศ. 2518 โดยมีคณะรัฐมนตรีเป็นผู้แต่งตั้งประธานกรรมการและกรรมการอื่น

การดำเนินงาน

ในการดำเนินงานของสำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยางนั้น ตามที่ได้ดำเนินการผ่านมากี้เพื่อช่วยเหลือเจ้าของสวนยางปรับปรุงสวนยางให้ดีขึ้น โดยการปลูกลายพันธุ์หรือไม้ยืนต้นชนิดอื่นแทนต้นยางเก่า เกณฑ์ที่จะพิจารณาให้การ สงเคราะห์ดังกล่าวก็คือ เป็นสวนยางเก่าที่มีอายุเกินกว่า 25 ปี เป็นสวนยางเสื่อม โทรม คือหน้ากรีดทั้งสองหน้าเสียหายมาก ทำการกรีดต่อไปไม่ได้ หรือเป็นสวนยาง พันธุ์พื้นเมืองที่ให้ผลผลิตต่ำ¹

การให้การสงเคราะห์แก่เจ้าของสวนยางนั้น สำนักงานกองทุน สงเคราะห์การทำสวนยางจะให้ความช่วยเหลือในลักษณะการจัดหาวัสดุสงเคราะห์ ได้แก่ การจัดหายางพันธุ์ดี ปุ๋ย เมล็ดพืชคลุมดิน ยาฆ่าคนยางหรือคอตาย ยากำจัด วัชพืช ร้ว (ลวดหนาม) ในวงเงินไร่ละ 2,800 บาท สำหรับการปลูกลายพันธุ์ดี ทดแทนยางเก่า และจำนวนไร่ละ 1,500 บาท สำหรับการปลูกทดแทนด้วยไม้ยืนต้น นอกจากจะได้ให้การสงเคราะห์ดังกล่าวแล้วยังทำโครงการแปลงผลิตกิ่งตายางพันธุ์ดี เพื่อที่จะจัดหากิ่งตายางพันธุ์ดีสำหรับนำไปใช้ตัดตา ผลิตต้นกล้ายางตัดตาพันธุ์ดีให้พอ เพียงกับความต้องการ และยังมีโครงการผลิตต้นตอยางพันธุ์ดี เพื่อจัดหาต้นกล้ายาง ที่ตัดตาพันธุ์ดีสำหรับจ่ายให้เจ้าของสวนสงเคราะห์นำไปปลูกลูกด้วย

¹สำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง, ข่าวกองทุนสงเคราะห์
การทำสวนยาง (กรุงเทพมหานคร : ทางหุ้นส่วนจำกัด ป. สัมพันธ์พาณิชย์,
กรกฎาคม 2521), หน้า 18.

บริษัทไม้อัดไทย จำกัด

ประวัติความเป็นมา

บริษัทไม้อัดไทย จำกัด มีประวัติความเป็นมาที่น่าสนใจพอสรุปได้ดังนี้
 ๑. ภัยธรรมชาติที่พิจารณาเห็นสมควรที่จะปฏิรูปการใช้ไม้ของประเทศให้เป็นไปโดยประ-
 ๒. ภัย และสะดวกแก่การใช้งานก่อสร้างต่าง ๆ และนำไม้ที่ไม่อยู่ในความนิยมใช้ของ
 ๓. ประชาชนมาใช้ให้เกิดประโยชน์ อันจะเป็นผลทางอ้อมในการสงวนรักษาทรัพยากร
 ๔. ป่าไม้ของประเทศไว้ให้คงอยู่ยืนนาน กรมป่าไม้จึงได้ทำโครงการเสนอคณะรัฐมนตรี
 ๕. เพื่อพิจารณา คณะรัฐมนตรีจึงได้มีมติอนุมัติให้ก่อตั้งบริษัทไม้อัดไทย จำกัด ขึ้น เมื่อ
 ๖. วันที่ 5 พฤศจิกายน 2494 และกำหนดให้องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้เป็นผู้ก่อตั้ง หาก
 ๗. ทุนดำเนินการไม่เพียงพอก็เปิดโอกาสให้เอกชนร่วมทุนได้ด้วย ต่อมาคณะกรรมการ
 ๘. ก่อตั้งบริษัทไม้อัดไทย จำกัด จำนวน 7 คน โดยมี พลโท สฤษดิ์ ธนะรัชต์ (ยศ
 ๙. ในขณะนั้น) เป็นประธานกรรมการก่อตั้ง ได้นำมติคณะรัฐมนตรีมาพิจารณาใหม่อีกครั้ง
 ๑๐. และเห็นว่าบริษัทไม้อัดไทย จำกัด ควรเป็นของรัฐและควบคุมโดยรัฐโดยตรง ไม่ควร
 ๑๑. ให้เอกชนเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องด้วย จึงได้นำข้อคิดเห็นนี้เสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณา
 ๑๒. อีกครั้ง คณะรัฐมนตรีพิจารณาแล้วมีมติเห็นพ้องกับคณะกรรมการก่อตั้งที่จะให้รัฐลงทุน
 ๑๓. เองทั้งหมด บริษัทไม้อัดไทย จำกัด จึงได้จดทะเบียนเป็นบริษัทจำกัด ตามประมวล
 ๑๔. กฎหมายแพ่งและพาณิชย์เมื่อวันที่ 24 กรกฎาคม 2495 และได้รับเอกสารสิทธิเมื่อวันที่
 ๑๕. 28 กรกฎาคม 2495 โดยกำหนดทุนจดทะเบียนไว้ 80 ล้านบาท ซึ่งแบ่งออกเป็น
 ๑๖. 80,000 หุ้น มูลค่าหุ้นละ 1,000 บาท โดยมีองค์การอุตสาหกรรมป่าไม้เป็นผู้ถือหุ้น
 ๑๗. แต่เพียงผู้เดียว ในระยะแรกองค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ได้ลงทุนเพียง 15 ล้านบาท
 ๑๘. ซึ่งไม่เพียงพอแก่การดำเนินงาน จำเป็นต้องไปขอกู้ยืมเงินจากธนาคารออมสิน 50 ล้าน
 ๑๙. บาท ต่อมาได้ลงทุนจนครบ 80 ล้านบาท ตามที่ได้จดทะเบียนไว้ การก่อสร้างโรงงาน
 ๒๐. ของบริษัทได้เริ่มดำเนินการตั้งแต่วันที่ พ.ศ. 2496 เสร็จเรียบร้อยเมื่อปลายปี พ.ศ. 2499

ระยะต้นปี พ.ศ. 2500 เริ่มผลิตสินค้าออกสู่ตลาด และได้ทำพิธีเปิดโรงงานเป็นทางการเมื่อวันที่ 24 มิถุนายน 2500 ผลผลิตต่าง ๆ ก็ได้เพิ่มมากขึ้นตามลำดับ แต่เนื่องจากยังมีเศษไม้เหลือจากการผลิต บริษัทมีนโยบายที่จะใช้ไม้ซึ่งเป็นทรัพยากรของชาติให้เกิดประโยชน์คุ้มค่ามากที่สุด จึงได้กำหนดโครงการผลิตไม้อัดแผ่นเรียบ

โดยคณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติให้สร้างโรงงานไม้อัดแผ่นเรียบขึ้นเมื่อวันที่ 16 สิงหาคม 2509 บริษัทได้ก่อสร้างจนสามารถทดลองเครื่องจักรและผลิตได้เมื่อปลายปี 2512 และทำพิธีเปิดเป็นทางการเมื่อวันที่ 16 มีนาคม 2513 มีมูลค่าประมาณ 87 ล้านบาท โรงงานไม้อัดแผ่นเรียบนี้จะรับเศษไม้ที่เหลือจากการผลิตของโรงงานไม้อัดโรงประคูปั้นเรียบ และโรงเลื่อย นับได้ว่าบริษัทไม้อัดไทย จำกัด ได้พยายามที่จะใช้ไม้ซึ่งเป็นทรัพยากรที่มีค่าของประเทศชาติให้เกิดประโยชน์มากที่สุด นอกจากนั้นบริษัทยังได้ดำเนินการปลูกสร้างสวนป่า โดยใช้เงินทุนของบริษัทตั้งแต่ปี พ.ศ. 2507-2508 เพื่อเพิ่มผลผลิตของป่าไม้และแก้ปัญหาการขาดแคลนไม้ในอนาคตอีกด้วย¹

วัตถุประสงค์ในการจัดตั้ง

วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งบริษัทไม้อัดไทย จำกัด ตามหนังสือบริคณห์สนธิและข้อบังคับของบริษัทไม้อัดไทย จำกัด ข้อ 3 กำหนดไว้ว่า วัตถุประสงค์ของบริษัทเพื่อประกอบกิจการดังต่อไปนี้ คือ

- (1) ดำเนินการอุตสาหกรรมป่าไม้ เช่น ทำไม้อัด อบไม้ กลั่นไม้ อัดน้ำยาไม้ แปรรูปไม้ และประดิษฐ์ผลิตวัตถุก่อสร้างและสินค้าต่าง ๆ
- (2) ทำไม้และของป่า

¹ สมบูรณ์ ศันธิโชติ, "ความเป็นมาของบริษัทไม้อัดไทย จำกัด,"

(3) ค่าผลิตผลของการอุตสาหกรรมป่าไม้ทั้งภายในและภายนอก

ประเทศ

(4) ส่งเข้า และส่งออกนอกประเทศ ซึ่งเครื่องมือเครื่องจักร และ
เครื่องใช้ในการอุตสาหกรรม

(5) ประกอบกิจการใด ๆ เพื่อสนับสนุนส่งเสริมวัตถุประสงค์ของ
บริษัท

การจัดสายงานและโครงสร้างการบริหารงาน

การจัดสายงานของบริษัทไม้ัดไทย จำกัด ได้จัดแบ่งสายงานออกเป็น
4 ระดับ ได้แก่ ระดับฝ่าย ระดับกอง ระดับแผนก และระดับหมวด โดยกำหนด
ให้แต่ละฝ่ายมีหน้าที่รับผิดชอบในภาระกิจต่าง ๆ ดังนี้

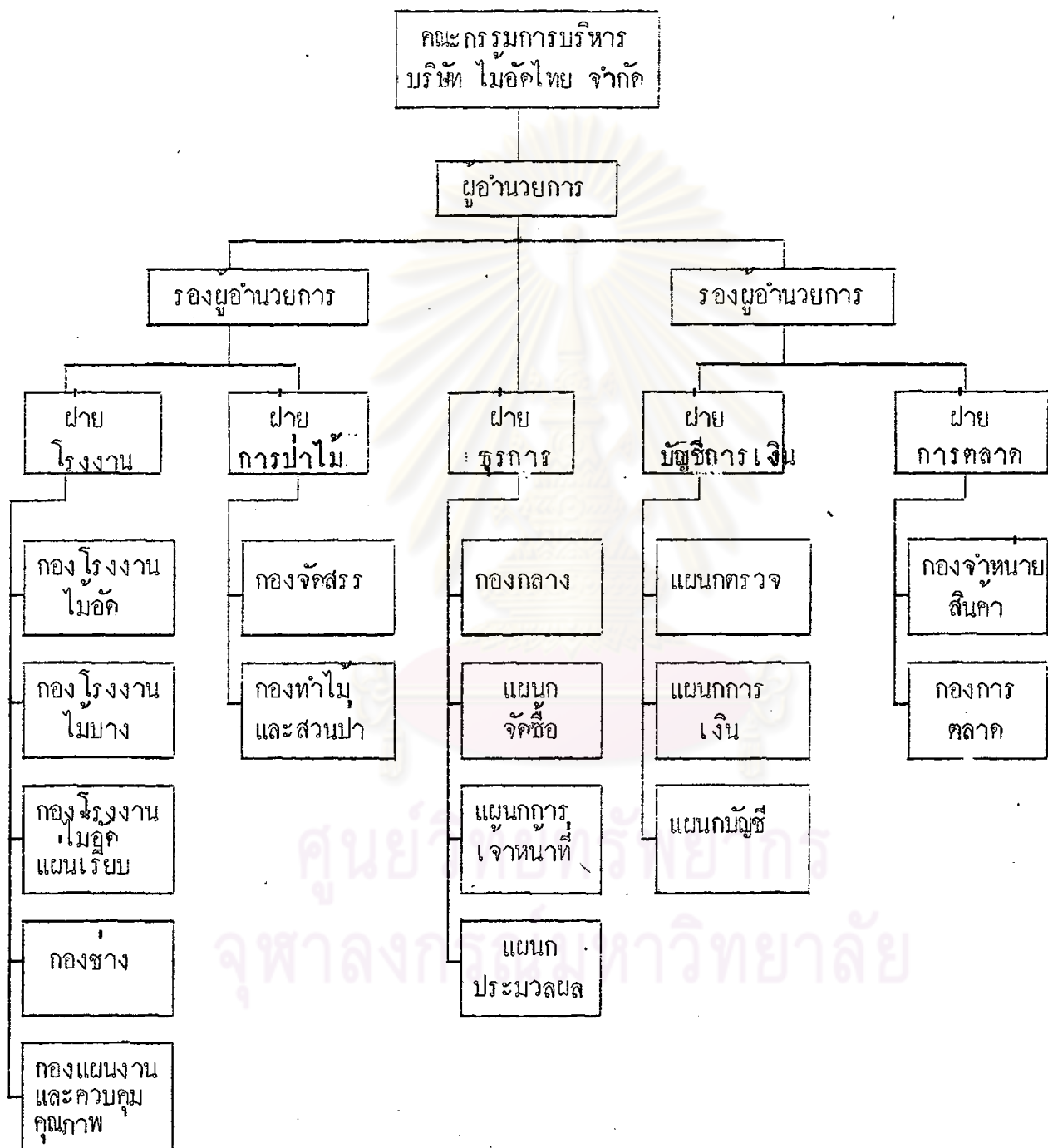
(1) ฝ่ายโรงงาน มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการผลิตผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ
การซ่อมบำรุงอาคารสถานที่ เครื่องจักร เครื่องใช้สำนักงาน ยานพาหนะของฝ่าย
โรงงาน การจำหน่ายผลิตภัณฑ์และผลพลอยได้ โดยมีหน่วยงานระดับกอง 5 หน่วย
ระดับแผนก 8 หน่วย และระดับหมวด 28 หน่วย

(2) ฝ่ายการป่าไม้มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการทำป่าไม้ การขนส่ง
ไม้ป้อนโรงงาน การปลูกสร้างสวนป่า การจัดซื้อไม้ป้อนโรงงาน การขายไม้ซุงและไม้
แปรรูป การซ่อมบำรุงอาคารสถานที่ เครื่องใช้สำนักงาน เครื่องมือกลและยานพาหนะ
ของฝ่ายป่าไม้ โดยมีหน่วยงานระดับกอง 2 หน่วย ระดับแผนก 2 หน่วย และระดับ
หมวด 11 หน่วย

(3) ฝ่ายบัญชีการเงิน มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการเงิน การบัญชี การ
ตรวจสอบ การจัดทำงบประมาณ การซ่อมบำรุงอาคารสถานที่ เครื่องใช้สำนักงานและ
ยานพาหนะของฝ่ายบัญชี โดยมีหน่วยงานระดับแผนก 3 หน่วย และระดับหมวด 5 หน่วย

(4) ฝ่ายการตลาด มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการจำหน่ายผลิตภัณฑ์
ของบริษัททั้งในและนอกประเทศ การโฆษณา การประชาสัมพันธ์ การวิจัยตลาด

แผนภูมิที่ 8 รูปแสดงแผนภูมิของหน่วยงานบริษัท ไม้อัดไทย จำกัด

การส่งเสริมตลาด การซ่อมบำรุงอาคารสถานที่ เครื่องใช้สำนักงาน และยานพาหนะ
ของฝ่ายจำหน่าย โดยมีหน่วยงานระดับกอง 2 หน่วย ระดับแผนก 2 หน่วย และระดับ
หมวด 7 หน่วย

(5) ฝ่ายธุรการ มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับงานธุรการ งาน
สารบรรณ การจัดซื้อทั้งภายในและภายนอกประเทศ งานการเจ้าหน้าที่ การวางแผน
และติดตามผล การควบคุมยานพาหนะ และสถานที่ของฝ่ายเลขานุการ โดยมีหน่วยงาน
ระดับกอง 1 หน่วย ระดับแผนก 3 หน่วย และระดับหมวด 8 หน่วย

สำหรับการบริหารงานของบริษัทไม้อัดไทย จำกัด ตามข้อบังคับของ
บริษัทข้อ 7 และข้อ 10 ได้กำหนดไว้ว่า "กิจการทั้งหลายของบริษัทให้อยู่ในอำนาจ
และความควบคุมดูแลของคณะกรรมการบริษัท ซึ่งมีจำนวนไม่น้อยกว่า 7 คน และไม่
เกินกว่า 17 คน ให้คณะกรรมการบริษัทเลือกผู้ที่จะเป็น ประธานกรรมการ 1 คน
และรองประธานกรรมการไม่เกินกว่า 2 คน..." และ "ผู้อำนวยการบริษัท รองผู้
อำนวยการบริษัท และผู้จัดการฝ่ายต่าง ๆ ต้องรับผิดชอบต่อคณะกรรมการบริษัทในการ
จัดการบริหารงานของบริษัท" ปัจจุบันบริษัทไม้อัดไทย จำกัด มีคณะกรรมการบริหาร
จำนวน 11 คน ซึ่งเป็นไปตามมาตรา 6 แห่งพระราชบัญญัติคุณสมบัติมาตรฐานสำหรับ
กรรมการและพนักงานของรัฐวิสาหกิจ พ.ศ. 2518 คณะกรรมการบริหารปัจจุบันประ
กอบด้วย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์เป็นประธานกรรมการ อธิบดี
กรมป่าไม้และผู้อำนวยการองค์การอุตสาหกรรมป่าไม้เป็นรองประธานกรรมการ รอง
อธิบดีกรมป่าไม้ รองผู้อำนวยการองค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ ผู้อำนวยการบริษัทไม้อัด
ไทย จำกัด รองผู้อำนวยการบริษัทไม้อัดไทย จำกัด และผู้แทนกระทรวงการคลังเป็น
กรรมการ¹

¹บริษัทไม้อัดไทย จำกัด, อนุสารไม้อัดไทย บางนา (กรุงเทพมหานคร :
โรงพิมพ์อักษรไทย, มกราคม - กุมภาพันธ์ 2522), หน้า 2

การดำเนินงาน

การดำเนินงานของบริษัทไม้อัดไทย จำกัด มีรายละเอียดพอสรุปได้ ดังนี้ คือ

(1) การผลิตและการจำหน่าย บริษัทไม้อัดไทย จำกัด ได้ดำเนินการผลิตผลิตภัณฑ์หลายชนิด ได้แก่ ไม้อัดสลักชั้น ไม้อัดแผ่นเรียบ ประตูกั้นเรียบ และไม้แปรรูป ผลพลอยได้อื่น ๆ อาทิ หัวซุง ผงซีก ชี้เลื่อย ฯลฯ

(2) การทำไม้ บริษัทไม้อัดไทย จำกัด ได้รับสัมปทานการทำไม้ในปัจจุบันหลายป่า คือ ป่าโครงการห้วยใหญ่-ห้วยตะเบา, ป่าโครงการปากชม-คองกลม, ป่าโครงการลุ่มแม่น้ำป่าสักฝั่งซ้าย, ป่าโครงการเขานมสาว และป่าโครงการห้วยทับเสลา-ห้วยขาแข้ง จังหวัดอุทัยธานี¹

(3) การปลูกสร้างสวนป่า บริษัทไม้อัดไทย จำกัด ได้ดำเนินการปลูกสร้างสวนป่าเพื่อใช้ในการผลิตไม้อัด และเพื่อเสริมแทนไม้ที่ใช้ประโยชน์สำหรับใช้เป็นวัตถุดิบใช้สอยในอนาคต โดยปลูกป่าทั้งที่เป็นป่าของบริษัท และการปลูกตามเงื่อนไขสัมปทานการทำไม้ คือ สวนป่าลาดกระหิง, สวนป่าห้วยระบำ, สวนป่าห้วยตะเบา และสวนป่าปะติมะ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹บริษัทไม้อัดไทย จำกัด, อนุสารไม้อัดไทย บางนา (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์อักษรไทย), พฤษภาคม-มิถุนายน 2520, หน้า 58-70.

ตารางที่ 1 แสดงการเปรียบเทียบการจัดตั้ง, การจัดสายงาน และการจัดหน่วยงานบริหารงานบุคคลของรัฐวิสาหกิจ

รัฐวิสาหกิจ	จัดตั้ง โดย	การจัดสายงาน	หน่วยงานบริหารงานบุคคล	
			ชื่อ	สังกัด
1. องค์การตลาดเพื่อเกษตรกร	พระราชกฤษฎีกา	ฝ่าย - กอง - งาน	งานบริหารบุคคล	กองกลาง, ฝ่ายอำนวยการ
2. องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้	พระราชกฤษฎีกา	ฝ่าย - ส่วน - งาน	งานการเจ้าหน้าที่	ฝ่ายเลขานุการ
3. องค์การสวนยาง	พระราชกฤษฎีกา	ฝ่าย - แผนก	แผนกการเจ้าหน้าที่	ฝ่ายบริหาร
4. องค์การส่งเสริมกิจการโคนมแห่งประเทศไทย	พระราชกฤษฎีกา	ฝ่าย - กอง - แผนก	แผนกการเจ้าหน้าที่	กองกลาง, ฝ่ายบริหาร
5. องค์การสะพานปลา	พระราชบัญญัติ	กอง - แผนก	แผนกการเจ้าหน้าที่	กองกลาง
6. องค์การอุตสาหกรรมท่องเที่ยว	พระราชบัญญัติ	กอง - แผนก	กองกลาง	-
7. สำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง	พระราชบัญญัติ	ฝ่าย - แผนก	แผนกการเจ้าหน้าที่	ฝ่ายเลขานุการ
8. บริษัทไม้อัดไทย จำกัด	ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (มติคณะรัฐมนตรี)	ฝ่าย - กอง - แผนกหมวด	แผนกการเจ้าหน้าที่	ฝ่ายธุรการ

จากตารางที่ 1 ซึ่งแสดงการเปรียบเทียบการจัดตั้ง การจัดสายงานและ การจัดหน่วยงานบริหารงานบุคคลของรัฐวิสาหกิจสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ มีรายละเอียดสรุปได้ดังนี้

1. การจัดตั้งรัฐวิสาหกิจสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ทั้ง 8 แห่ง แบ่งเป็น
 - 1.1 จัดตั้งโดยพระราชกฤษฎีกา จำนวน 5 แห่ง
 - 1.2 จัดตั้งโดยพระราชบัญญัติ จำนวน 2 แห่ง
 - 1.3 จัดตั้งโดย (มติคณะรัฐมนตรี)
 - ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ จำนวน 1 แห่ง
2. การจัดสายงานของรัฐวิสาหกิจสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ทั้ง 8 แห่ง แบ่งเป็น
 - 2.1 จัดสายงานโดยแบ่งเป็นหน่วยงาน 2 ระดับ จำนวน 4 แห่ง กล่าวคือ แบ่งเป็น ระดับฝ่าย (กอง) และระดับแผนก
 - 2.2 จัดสายงานโดยแบ่งเป็นหน่วยงาน 3 ระดับ จำนวน 3 แห่ง กล่าวคือแบ่งเป็น ระดับฝ่าย, ระดับกอง (ส่วน) และ ระดับแผนก (งาน)
 - 2.3 จัดสายงานโดยแบ่งเป็นหน่วยงาน 4 ระดับ จำนวน 1 แห่ง กล่าวคือแบ่งเป็นระดับฝ่าย, ระดับกอง, ระดับแผนกและระดับหมวด
3. การจัดหน่วยงานบริหารงานบุคคลของรัฐวิสาหกิจสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ทั้ง 8 แห่ง แบ่งเป็น
 - 3.1 เป็นหน่วยงานบริหารงานบุคคลในระดับแผนก จำนวน 5 แห่ง
 - 3.2 เป็นหน่วยงานบริหารงานบุคคลในระดับงาน จำนวน 2 แห่ง
 - 3.3 ไม่มีหน่วยงานบริหารงานบุคคลโดยเฉพาะ จำนวน 1 แห่ง

คือ องค์การอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ทั้งนี้เพราะงานบริหารงานบุคคลขององค์การอุตสาหกรรมท่องเที่ยวเป็นงานในหน้าที่และความรับผิดชอบของกองกลาง จึงไม่มีการจัดตั้ง

หน่วยงานบริหารงานบุคคลให้รับผิดชอบโดยเฉพาะ

จากข้อมูลที่ปรากฏหากพิจารณาหลักการของการดำเนินการธุรกิจอุตสาหกรรมโดยทั่วไปแล้ว สิ่งที่ต้องการจะต้องพิจารณาอย่างละเอียดรอบคอบโดยเฉพาะผู้บริหารคือ วัตถุประสงค์ทางด้านการจัดการซึ่งก็คือเป้าหมายที่ตั้งใจไว้พร้อมกับระบุขอบเขตที่แน่นอนและแนวทางการใช้ความพยายามของผู้ที่ทำหน้าที่การจัดการ¹ ซึ่งการกำหนดวัตถุประสงค์ตามแนวความคิดเรื่องการจัดการด้วยวัตถุประสงค์มีดังนี้²

1. วัตถุประสงค์ทั้งหมดภายในกิจการควรสนับสนุนวัตถุประสงค์รวมของกิจการ
2. วัตถุประสงค์ควรระบุอย่างชัดเจนและแน่นอนเพื่อที่จะบรรลุเป้าหมายได้อย่างถูกต้อง
3. วัตถุประสงค์ควรได้รับการพิจารณาว่าสามารถที่จะรับมาปฏิบัติได้โดยบุคคลซึ่งรับผิดชอบต่อการบรรลุวัตถุประสงค์นั้น
4. วัตถุประสงค์ควรพิจารณาปัจจัยต่าง ๆ ซึ่งอยู่นอกการควบคุมของบุคคลที่มีความรับผิดชอบต่อความสำเร็จในวัตถุประสงค์นั้นด้วย
5. วัตถุประสงค์ที่กำหนดสำหรับสมาชิกฝ่ายจัดการแต่ละคนควรมีจำนวนจำกัดไม่มากหรือน้อยเกินไป
6. วัตถุประสงค์ควรถูกจัดลำดับตามความสำคัญ
7. วัตถุประสงค์ควรได้รับการทบทวนเป็นครั้งคราว

¹ เถาว์ลัย นันทากิวัฒน์, หลักการจัดการ (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย), เมษายน 2521, หน้า 36.

² เรื่องเดียวกัน, หน้า 40-41.

ในส่วนที่เกี่ยวกับวัตถุประสงค์นี้ รัฐวิสาหกิจส่วนใหญ่ก็มีวัตถุประสงค์ที่ไม่ชัดเจนไม่สามารถชี้ชัดได้ว่าการดำเนินการที่จะบรรลุเป้าหมายได้อย่างถูกต้อง จะเป็นไปในแนวทางอย่างไร เช่น วัตถุประสงค์ขององค์การส่งเสริมกิจการโคนมแห่งประเทศไทย กำหนดว่า ส่งเสริมการเลี้ยงโคนมและสัตว์อื่นที่ให้น้ำนมและเนื้อ เป็นต้น จะเห็นได้ว่าการกำหนดวัตถุประสงค์เป็นสิ่งที่ไม่ชัดเจน การส่งเสริมจะกระทำในขอบเขตอย่างไร กว้างขวางแค่ไหน ฯลฯ เมื่อวัตถุประสงค์ไม่แน่ชัด การจัดการด้วยวัตถุประสงค์จึงไม่อาจดำเนินการได้ นอกจากนั้นโดยข้อเท็จจริงแล้ววัตถุประสงค์ของรัฐวิสาหกิจส่วนใหญ่ก็มีการแปรเปลี่ยนไปตามสภาพการณ์ วัตถุประสงค์เดิมที่กำหนดไว้ในระยะก่อตั้งรัฐวิสาหกิจนั้น อาจมิใช่วัตถุประสงค์ในปัจจุบันของรัฐวิสาหกิจหรือของรัฐแล้ว เช่น วัตถุประสงค์ของบริษัทไม้อัดไทย จำกัด กำหนดว่า ดำเนินการอุตสาหกรรมป่าไม้ เช่น ทำไม้อัด อดไม้ กลั่นไม้ อัดน้ำยาไม้ แปรรูปไม้ เป็นต้น ซึ่งการกลั่นไม้ อัดน้ำยาไม้ นั้นก็ได้มีการดำเนินการแต่อย่างใดในปัจจุบัน และหากจะสรุปโดยทั่วไปแล้วรัฐวิสาหกิจส่วนใหญ่ก็มีวัตถุประสงค์สำคัญก็คือ การอนุรักษ์และการเจริญเติบโตของรัฐวิสาหกิจ ซึ่งก็หมายความว่ารัฐวิสาหกิจนั้นจะต้องดำเนินการให้ มีกำไรสามารถเลี้ยงตนเองได้ ซึ่งแม้ว่ารัฐวิสาหกิจจะดำเนินการได้ตามวัตถุประสงค์ก็ตาม หากว่าประสบกับการขาดทุนแล้วก็จะได้รับการโจมตีวิพากษ์วิจารณ์ และเป็นกิจการที่มีชื่อเสียงสาธยายไปหมดแล้ว ก็อาจถูกแทรกแซงได้โดยง่าย ดังนั้นการกำหนดวัตถุประสงค์ของรัฐวิสาหกิจสมควรจะได้รับการพิจารณาแก้ไขจากบุคคลที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องได้ทบทวนและกำหนดวัตถุประสงค์ของรัฐวิสาหกิจ เสียใหม่ให้มีลักษณะที่เป็น การจัดการด้วยวัตถุประสงค์โดยเร็ว

ในเรื่องของการจัดสายงานของรัฐวิสาหกิจนั้น การจัดสายงาน¹ คือ การสร้างความสัมพันธ์เชิงพฤติกรรมที่มีประสิทธิภาพระหว่างงาน บุคลากร และสถานที่

¹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 131.

ทำงานซึ่งได้คัดเลือกไว้แล้ว เพื่อให้ทำงานด้วยกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ แต่การศึกษาการจัดสายงานแบบใดก็ตามปรากฏว่าวัตถุประสงค์เป็นสิ่งสำคัญที่เห็นได้ชัดแจ้ง ผู้บริหารต้องทราบวัตถุประสงค์ขององค์การก่อนที่จะสามารถจัดสายงานได้ วัตถุประสงค์ช่วยกำหนดประเภทและปริมาณของการปฏิบัติหน้าที่ที่จะต้องกระทำ ความสำคัญของแต่ละหน้าที่งาน ชนิดของบุคลากร กลุ่มของสังคมที่น่าจะก่อตัวขึ้น ระยะเวลาที่ยินยอมให้สำหรับการสร้างโครงสร้าง และชนิดขององค์การว่าเป็นลักษณะถาวรหรือชั่วคราว¹ โดยที่วัตถุประสงค์ของรัฐวิสาหกิจส่วนใหญ่ยังมีลักษณะที่ไม่ชัดเจน ดังนั้นการจัดสายงานจึงมีลักษณะสับสน มีลักษณะเฉพาะของแต่ละแห่งไม่เป็นไปในแนวทางที่สมควร หากได้มีการพิจารณาปรับปรุงวัตถุประสงค์ของรัฐวิสาหกิจให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ปัจจุบัน การจัดสายงานที่ถูกคองก็จะเป็นขั้นตอนที่รัฐวิสาหกิจควรจะต้องพิจารณาเป็นขั้นตอนต่อไป และสมควรปรับปรุงให้มีการจัดสายงานในลักษณะที่คล้ายคลึงกันระหว่างรัฐวิสาหกิจด้วย

สำหรับการจัดหน่วยงานบริหารงานบุคคลของรัฐวิสาหกิจนั้น ส่วนใหญ่จะมีระดับที่ไม่สูงนักหากเปรียบเทียบกับหน่วยงานอื่น ๆ ของรัฐวิสาหกิจ ซึ่งหน่วยงานบริหารงานบุคคลของรัฐวิสาหกิจมีรายละเอียดพอสรุปได้ดังนี้

หน้าที่ความรับผิดชอบของหน่วยงานบริหารงานบุคคลในรัฐวิสาหกิจสังกัดกระทรวง
เกษตรและสหกรณ์

หน้าที่ความรับผิดชอบของหน่วยงานบริหารงานบุคคลนั้นได้มีกำหนดไว้ตามระเบียบข้อบังคับ โดยแยกพิจารณาออกเป็นแต่ละองค์การได้ดังนี้ คือ

¹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 129.

1. องค์การตลาดเพื่อเกษตรกร

องค์การตลาดเพื่อเกษตรกรมีหน่วยงานที่ทำหน้าที่และรับผิดชอบทางด้านการบริหารงานบุคคลขององค์การ คือ หน่วยงาน "งานบริหารบุคคล" ซึ่งหน่วยงานนี้จะอยู่ในสายงานกองกลาง ฝ่ายอำนวยการ ตามข้อบังคับขององค์การฉบับที่ 16 (พ.ศ. 2518) ได้กำหนดหน้าที่รับผิดชอบของงานบริหารบุคคลไว้ว่า ให้มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับอัตราค่าจ้าง การสอบ การบรรจุพนักงาน ทะเบียนประวัติ การออกของพนักงาน และการอบรมพนักงาน ตลอดจนการให้สวัสดิการต่าง ๆ แก่พนักงาน

การบริหารงานบุคคลขององค์การดังกล่าวข้างต้นเป็นไปตามที่คณะกรรมการกำหนด โดยคณะกรรมการจะออกข้อบังคับต่าง ๆ มาบังคับใช้ แต่ในบางกรณีข้อบังคับนั้นจะต้องได้รับอนุมัติจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ หรือคณะรัฐมนตรี เสียก่อนจึงจะออกข้อบังคับใช้ได้ กล่าวคือ¹

1. ออกข้อบังคับว่าด้วยการบรรจุ การแต่งตั้ง การเลื่อน ลดและตัดเงินเดือนหรือค่าจ้าง การลดลดอน ระเบียบวินัย การสอบสวน และการลงโทษพนักงานและลูกจ้าง

2. ออกข้อบังคับว่าด้วยจำนวนอัตราตำแหน่ง อัตราเงินเดือน ค่าจ้าง ค่าพาหนะ เบี้ยเลี้ยง ค่าเช่าบ้านหรือที่พัก ค่าทดแทน และเงินอื่น ๆ ที่ควรจ่าย ทั้งนี้โดยอนุมัติของรัฐมนตรี

3. กำหนดอัตราเงินเดือนของผู้อำนวยการและรองผู้อำนวยการ โดยอนุมัติของคณะรัฐมนตรี

¹มาตรา 16 ของพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งองค์การตลาดเพื่อเกษตรกร

4. กำหนดอัตราและดอกเบี้ยเงินสะสมของผู้อำนวยการ รองผู้-
อำนวยการ พนักงานและลูกจ้าง และวางระเบียบการจ่ายเงินสะสมและเงินที่
อ.ต.ก. สมทบให้

5. ออกข้อบังคับว่าด้วยการจ่ายเงินบำเหน็จ การจ่ายเงินสวัสดิการ
และการจ่ายเงินสงเคราะห์แก่ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ พนักงานและลูกจ้าง
ตลอดจนการจัดการเกี่ยวกับกองทุนบำเหน็จ กองทุนสวัสดิการ และกองทุนสงเคราะห์
ทั้งนี้โดยอนุมัติโดยรัฐมนตรี

นอกจากนี้ยังได้กำหนดอำนาจหน้าที่ของผู้อำนวยการเกี่ยวกับ บรรจุ แต่งตั้ง
ถอดถอน เลื่อนชั้น เลื่อนเงินเดือน และค่าจ้าง ตลอดจนลงโทษทางวินัยแก่พนักงาน
และลูกจ้าง ทั้งนี้ต้องเป็นไปตามข้อบังคับที่คณะกรรมการกำหนดไว้ แต่หากพนักงาน
ตำแหน่งตั้งแต่หัวหน้าฝ่าย หรือเทียบเท่าขึ้นไปต้องได้รับความเห็นชอบของคณะกรรมการ¹

2. องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้

องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้มีหน่วยงานที่ทำหน้าที่และรับผิดชอบทาง
ด้านการบริหารงานบุคคลขององค์การ คือ หน่วยงาน "งานการเจ้าหน้าที่" ซึ่งหน่วย
งานนี้จะอยู่ในสายงานฝ่ายเลขานุการ มีหัวหน้างานการเจ้าหน้าที่เป็นผู้รับผิดชอบ
ตามข้อบังคับขององค์การฉบับที่ 2 ซึ่งประกาศเมื่อวันที่ 27 ตุลาคม 2520 ได้กำหนด
ไว้อย่างกว้าง ๆ ให้ฝ่ายเลขานุการมีหน้าที่ควบคุมงานด้านการเจ้าหน้าที่

การบริหารงานบุคคลขององค์การเป็นไปตามที่คณะกรรมการได้วาง
ข้อบังคับไว้ ซึ่งอำนาจและหน้าที่ของคณะกรรมการอันเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลคือ²

¹มาตรา 21 ของพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งองค์การตลาดเพื่อเกษตรกร
พ.ศ. 2517

²มาตรา 15 ของพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งองค์การอุตสาหกรรมป่าไม้
พ.ศ. 2499

1. วางข้อบังคับว่าด้วยการบรรจุ การแต่งตั้ง การถอดถอน การเลื่อนชั้นเงินเดือน การตัดเงินเดือน การลดชั้นเงินเดือน และระเบียบวินัยของ พนักงานและคนงาน ตลอดจนกำหนดอัตราตำแหน่ง อัตราเงินเดือน ค่าจ้าง และเงินอื่น ๆ ของพนักงานและคนงาน

2. กำหนดเงินเดือนผู้อำนวยการและรองผู้อำนวยการ

3. กำหนดอัตราและดอกเบี้ยเงินสะสมของผู้อำนวยการและรองผู้อำนวยการ พนักงานและคนงาน และวางระเบียบการจ่ายเงินสะสม

นอกจากนี้ยังได้กำหนดอำนาจหน้าที่ของผู้อำนวยการเกี่ยวกับ บรรจุ แต่งตั้ง ถอดถอน เลื่อนชั้นเงินเดือน ตัดเงินเดือน หรือลดชั้นเงินเดือน ตลอดจน ลงโทษทางวินัยแก่พนักงานและคนงาน ทั้งนี้ต้องเป็นไปตามข้อบังคับของ อ.อ.ป. แต่หาพนักงาน เช่นวานนี้เป็นพนักงานชั้นที่ปรึกษาผู้เชี่ยวชาญ หรือชั้นหัวหน้าหน่วยงาน ต่าง ๆ ที่ขึ้นตรงต่อผู้อำนวยการ ต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการกอน¹

3. องค์การสวนยาง

องค์การสวนยางมีหน่วยงานที่ทำหน้าที่ทางด้านการบริหารงาน บุคคลขององค์การ คือ แผนกการเจ้าหน้าที่ ซึ่งอยู่ในสายงานฝ่ายบริหาร ตามข้อ บังคับขององค์การฉบับที่ 8 ว่าด้วยการบริหารงาน พ.ศ. 2516 ได้กำหนดหน้าที่ ของแผนกการเจ้าหน้าที่ไว้กล่าวคือ ให้มีหน้าที่เกี่ยวกับการบริหารงานบุคคล จัดทำ ทะเบียนประวัติพนักงานคนงาน และรักษาความปลอดภัย โดยมีหัวหน้าแผนกเป็น ผู้รับผิดชอบ

¹มาตรา 20 ของพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งองค์การอุตสาหกรรมป่าไม้

อย่างไรก็ตามการบริหารงานบุคคลขององค์การก็เป็นไปตามนโยบาย และการควบคุมดูแลของคณะกรรมการซึ่งมีอำนาจหน้าที่วางข้อบังคับต่าง ๆ อันเกี่ยวเนื่องกับการบริหารงานบุคคล คือ¹

1. วางข้อบังคับว่าด้วยการบรรจุ การแต่งตั้ง การถอดถอน การเลื่อนชั้นเงินเดือน การตัดเงินเดือน การลดชั้นเงินเดือน และระเบียบวินัยของพนักงานและคนงาน ตลอดจนกำหนดอัตราตำแหน่ง อัตราเงินเดือนค่าจ้างและเงินอื่น ๆ ของพนักงานและคนงาน
2. กำหนดเงินเดือนผู้อำนวยการและรองผู้อำนวยการ ด้วยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี
3. กำหนดอัตราและดอกเบี้ยเงินสะสมของผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ พนักงานและคนงาน และวางระเบียบการจ่ายเงินสะสม

สำหรับผู้อำนวยการองค์การมีอำนาจและหน้าที่เกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลในเรื่องเกี่ยวกับ บรรจุ แต่งตั้ง ถอดถอน เลื่อนชั้นเงินเดือน ตัดเงินเดือน หรือลดชั้นเงินเดือน ตลอดจนลงโทษทางวินัยแก่พนักงานและคนงาน ทั้งนี้ต้องเป็นไปตามระเบียบข้อบังคับของ อ.ส.ย. แต่ถ้าพนักงานเหล่านั้นเป็นพนักงานชั้นที่ปรึกษาผู้เชี่ยวชาญ หรือชั้นหัวหน้าหน่วยงานต่าง ๆ ที่ขึ้นตรงต่อผู้อำนวยการ ต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการก่อน²

¹มาตรา 15 ของพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งองค์การสวนยาง พ.ศ. 2504

²มาตรา 20 ของพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งองค์การสวนยาง พ.ศ. 2504

4. องค์การส่งเสริมกิจการโคนมแห่งประเทศไทย

องค์การส่งเสริมกิจการโคนมแห่งประเทศไทย มีหน่วยงานที่ทำหน้าที่เกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลขององค์การ คือ แผนกการเจ้าหน้าที่ ซึ่งอยู่ในสายงานกองกลาง ฝ่ายบริหาร ตามข้อบังคับขององค์การฉบับที่ 20 พ.ศ. 2519 ว่าด้วยการจัดระเบียบบริหารงาน ได้กำหนดให้แผนกการเจ้าหน้าที่มีหน้าที่เกี่ยวกับการบริหารงานบุคคล การบรรจุ แต่งตั้ง ถอดถอน เลื่อนเงินเดือน ค่าจ้าง ระเบียบวินัย การลงโทษพนักงานและลูกจ้าง เพื่อกำหนดให้เป็นไปตามข้อบังคับ จัดทำทะเบียนประวัติพนักงานลูกจ้าง จัดทำเนื้องานในคานาสวัสดิการของพนักงานลูกจ้างและครอบครัว และจัดให้การรักษาพยาบาลขั้นต้นแก่พนักงานลูกจ้าง ตลอดจนครอบครัวด้วย โดยมีหัวหน้าแผนกเป็นผู้รับผิดชอบ

การบริหารงานบุคคลขององค์การจะเป็นไปตามข้อบังคับที่คณะกรรมการกำหนด กล่าวคือ คณะกรรมการมีอำนาจและหน้าที่เกี่ยวกับ¹

1. กำหนดข้อบังคับว่าด้วยการบรรจุ การแต่งตั้ง การถอดถอน การเลื่อนเงินเดือนและค่าจ้าง ระเบียบวินัยและการลงโทษพนักงานและลูกจ้าง
2. กำหนดข้อบังคับว่าด้วยจำนวนอัตราตำแหน่ง อัตราเงินเดือน ค่าจ้าง และเงินอื่นของพนักงานและลูกจ้าง
3. กำหนดอัตราเงินเดือนของผู้อำนวยการและรองผู้อำนวยการ โดยอนุมัติจากคณะรัฐมนตรี
4. กำหนดอัตราและคอกเบี้ยเงินสะสมของผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ พนักงานและลูกจ้าง และระเบียบการจ่ายเงินคืนเงินสะสม

¹มาตรา 17 ของพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งองค์การส่งเสริมกิจการโคนม

5. กำหนดข้อบังคับว่าด้วยการจัดตั้งกองทุนสงเคราะห์หรือการสงเคราะห์อื่นเพื่อสวัสดิการของผู้ปฏิบัติงานของ อ.ส.ค. และครอบครัว โดยการรับอนุมัติจากคณะกรรมการ

ในการนี้ได้มีการกำหนดอำนาจของผู้อำนวยการในการบริหารงานบุคคลไว้โดยใหม่อำนาจ บรรจุ แต่งตั้ง ถอดถอน เลื่อนเงินเดือนและค่าจ้าง ตลอดจนลงโทษทางวินัยแก่พนักงานและลูกจ้าง ทั้งนี้ต้องเป็นไปตามข้อบังคับที่คณะกรรมการกำหนดไว้แต่ถ้าเป็นพนักงานตำแหน่งตั้งแต่หัวหน้าแผนกหรือเทียบเท่าขึ้นไปต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการ¹

5. องค์การสะพานปลา

องค์การสะพานปลามีหน่วยงานที่ทำหน้าที่และรับผิดชอบทางด้านการบริหารงานบุคคล คือ แผนกการเจ้าหน้าที่ เป็นแผนกที่ตั้งขึ้นใหม่เมื่อเดือนตุลาคม 2521 นี้เอง อยู่ในสายงานกองกลาง โดยมีหัวหน้าแผนกการเจ้าหน้าที่เป็นผู้รับผิดชอบ เนื่องจากเป็นหน่วยงานใหม่กิจกรรมทางด้านการบริหารงานบุคคลจึงไม่กว้างขวางนัก กล่าวคือ ทำหน้าที่ในด้านการรับสมัครและคัดเลือก สวัสดิการ และงานประชาสัมพันธ์

การบริหารงานบุคคลขององค์การ เป็นไปตามข้อบังคับที่คณะกรรมการกำหนด โดยคณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานบุคคลดังนี้คือ²

¹มาตรา 23 ของพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งองค์การส่งเสริมกิจการโคนมแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2514

²มาตรา 14 ของพระราชบัญญัติจัดระเบียบกิจการแพปลา พ.ศ. 2496

1. วางข้อบังคับว่าด้วยการบรรจุ การแต่งตั้ง และการถอดถอน
พนักงาน

2. วางข้อบังคับว่าด้วยระเบียบปฏิบัติงานขององค์การสะพานปลา
และข้อบังคับว่าด้วยระเบียบวินัยและการลงโทษพนักงาน

3. กำหนดอัตราเงินเดือนของพนักงาน

สำหรับผู้อำนวยการการบริหารงานบุคคลจะดำเนินการได้ตามนโยบายและ
ระเบียบข้อบังคับที่คณะกรรมการกำหนดหรือมอบหมายเท่านั้น¹

6. องค์การอุตสาหกรรมท่องเที่ยว

องค์การอุตสาหกรรมท่องเที่ยวมีหน่วยงานที่ทำหน้าที่และรับผิดชอบเกี่ยว
กับการบริหารงานบุคคลขององค์การ คือ กองกลาง โดยมีหัวหน้ากองกลางเป็นผู้รับผิดชอบ
ภาระกรรมของกองกลางอันเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคล ได้แก่ การออกคำสั่ง
ระเบียบ ข้อบังคับ ควบคุมอัตรากำลัง การบรรจุ แต่งตั้ง ถอดถอน การออกจากงาน
และการขอรับบำเหน็จ จัดทำประวัติพนักงาน

การบริหารงานบุคคลขององค์การเป็นไปตามข้อบังคับที่คณะกรรมการ
กำหนดไว้ คณะกรรมการมีอำนาจและหน้าที่ในส่วนที่เกี่ยวกับการบริหารงานบุคคล
คือ²

¹มาตรา 26 ของพระราชบัญญัติจัดระเบียบกิจการแพปลา พ.ศ. 2496

²มาตรา 16 ของพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งองค์การอุตสาหกรรมท่องเที่ยว

1. วางข้อบังคับว่าด้วยการบรรจุ การแต่งตั้ง การถอดถอน การเลื่อนชั้นเงินเดือน การหักเงินเดือน การลดชั้นเงินเดือนและระเบียบวินัยของพนักงานและคนงาน ตลอดจนกำหนดอัตราเงินเดือน ตำแหน่ง ค่าจ้างและเงินอื่น ๆ ของพนักงานและคนงาน
2. กำหนดอัตราเงินเดือนของผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการและที่ปรึกษา
3. กำหนดอัตราและคอกเบี้ยเงินสะสมของผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ ที่ปรึกษา พนักงานและคนงาน และวางระเบียบการจ่ายเงินสะสม

นอกจากนี้ยังได้กำหนดให้ผู้อำนวยการมีอำนาจเกี่ยวกับ บรรจุ แต่งตั้ง ถอดถอน เลื่อนชั้นเงินเดือน หักเงินเดือน หรือลดชั้นเงินเดือน ตลอดจนลงโทษทางวินัยแก่พนักงานและคนงาน ทั้งนี้ต้องเป็นไปตามข้อบังคับที่คณะกรรมการได้วางไว้ แต่หาพนักงาน เช่นว่านั้นเป็นพนักงานชั้นผู้เชี่ยวชาญ หรือหัวหน้าฝ่ายต่าง ๆ ที่ขึ้นตรงต่อผู้อำนวยการต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการก่อน¹

7. สำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง

สำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยางมีหน่วยงานที่ทำหน้าที่และรับผิดชอบเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลของสำนักงาน คือ แผนกการเจ้าหน้าที่ ฝ่ายเลขานุการ ตามระเบียบคณะกรรมการสงเคราะห์การทำสวนยาง ฉบับที่ 15 พ.ศ. 2520 ข้อ 5 ได้กำหนดให้แผนกการเจ้าหน้าที่มีหน้าที่เกี่ยวกับ งานทะเบียนประวัติพนักงาน การบริหารงานบุคคล ตลอดจนงานเกี่ยวกับวินัยและลงโทษพนักงาน โดยมีหัวหน้าแผนกการเจ้าหน้าที่เป็นผู้รับผิดชอบ

¹มาตรา 22 ของพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งองค์การอุตสาหกรรมยาง

การบริหารงานบุคคลของสำนักงานฯ ตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ กล่าวคือ วางข้อบังคับโดยอนุมัติรัฐมนตรี ว่าด้วยการบรรจุ การแต่งตั้ง การถอดถอน การเลื่อนขั้นเงินเดือน การตัดเงินเดือน การลดขั้นเงินเดือน วินัยของพนักงาน ตลอดจน กำหนดอัตราตำแหน่ง เงินเดือน ค่าจ้าง ค่าพาหนะเบียดเบียน ค่าเช่าบ้านหรือที่พัก ค่าทดแทน และเงินที่ควรจ่ายอย่างอื่น¹ สำหรับผู้อำนวยการมีอำนาจหน้าที่ดำเนินการให้ เป็นไปตามมติของคณะกรรมการ และให้มีอำนาจบังคับบัญชาพนักงานทุก ตำแหน่ง²

8. บริษัทไม้อัดไทย จำกัด

บริษัทไม้อัดไทย จำกัด มีหน่วยงานที่ทำหน้าที่และรับผิดชอบด้านการบริหารงานบุคคล คือ แผนกการเจ้าหน้าที่ ฝ่ายธุรการ โดยมีหัวหน้าแผนกการเจ้าหน้าที่เป็นผู้รับผิดชอบ และหมวดงานบุคคล ฝ่ายโรงงาน โดยมีหัวหน้าหมวดงานบุคคลเป็นผู้รับผิดชอบ การบริหารงานบุคคลของบริษัทไม้อัดไทย จำกัด ได้ดำเนินการเกี่ยวกับ การสรรหาบุคคล, การเลือกสรรและดำเนินการจ้าง การโอนย้ายเลื่อนตำแหน่ง จัดทำทะเบียนประวัติ ควบคุมอัตราค่าจ้าง การพัฒนาพนักงาน การแรงงานสัมพันธ์ การปกครองบังคับบัญชา วินัย การบริหาร ค่าจ้างเงินเดือน การจัดสวัสดิการต่าง ๆ การพ้นจากงาน

อย่างไรก็ตามการบริหารงานบุคคลของบริษัทฯ ก็เป็นไปตามที่คณะกรรมการได้กำหนดไว้ กล่าวคือ ตามหนังสือบริคณห์สนธิและข้อบังคับของบริษัทไม้อัดไทย จำกัด ข้อ 7 กำหนดว่า กิจการทั้งหลายของบริษัทให้อยู่ในอำนาจและความควบคุมของคณะกรรมการ

¹มาตรา 13 ของพระราชบัญญัติกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง

²เรื่องเดียวกัน มาตรา 16

เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานบริหารงานบุคคลของรัฐวิสาหกิจสังกัดกระทรวง เกษตรและสหกรณ์

เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานบริหารงานบุคคลของรัฐวิสาหกิจ ซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบ
งานบริหารงานบุคคลของรัฐวิสาหกิจ มีรายละเอียดพอสรุปได้ดังนี้ คือ

1. องค์การตลาดเพื่อเกษตรกร

มีจำนวนลูกจ้างทั้งสิ้น 320 คน หน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบงาน
บริหารบุคคล คือ "งานบริหารบุคคล" ประกอบด้วยเจ้าหน้าที่จำนวน 4 คน ได้แก่

- ก. ตำแหน่งหัวหน้างาน 1 คน
- ข. ตำแหน่งเทียบเท่าหัวหน้าหมวด 1 คน
- ค. ตำแหน่งเสมียนพนักงาน 2 คน

2. องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้

มีจำนวนลูกจ้างทั้งสิ้น 4,000 คน หน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบงาน
บริหารงานบุคคล คือ "งานการเจ้าหน้าที่" ประกอบด้วยเจ้าหน้าที่จำนวน 6 คน
ได้แก่

- ก. ตำแหน่งหัวหน้างาน (ระดับ 4) 1 คน
- ข. ตำแหน่งผู้ช่วยหัวหน้างาน (ระดับ 3) 1 คน
- ค. ตำแหน่งเสมียนพนักงาน (ระดับ 2) 4 คน

3. องค์การสวนยาง

มีจำนวนลูกจ้างทั้งสิ้น 2,250 คน หน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบงาน
บริหารงานบุคคล คือ "แผนกการเจ้าหน้าที่" ประกอบด้วย เจ้าหน้าที่จำนวน 7 คน
ได้แก่

- ก. ตำแหน่งหัวหน้าแผนก 1 คน
- ข. ตำแหน่งประจำแผนก 1 คน
- ค. ตำแหน่งเสมียนพนักงาน 5 คน

4. องค์การส่งเสริมกิจการโคนมแห่งประเทศไทย

มีจำนวนลูกจ้างทั้งสิ้น 545 คน หน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบงานบริหารงานบุคคล คือ "แผนกการเจ้าหน้าที่" ประกอบด้วยเจ้าหน้าที่จำนวน 3 คน
ได้แก่

- ก. ตำแหน่งหัวหน้าแผนก 1 คน
- ข. ตำแหน่งเสมียนพนักงาน 2 คน

5. องค์การสะพานปลา

มีจำนวนลูกจ้างทั้งสิ้น 293 คน หน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบงานบริหารงานบุคคล คือ "แผนกการเจ้าหน้าที่" ประกอบด้วยเจ้าหน้าที่จำนวน 4 คน
ได้แก่

- ก. ตำแหน่งหัวหน้าแผนก 1 คน
- ข. ตำแหน่งประจำแผนก 1 คน
- ค. ตำแหน่งเสมียนพนักงาน 2 คน

6. องค์การอุตสาหกรรมท่องเที่ยว

มีจำนวนลูกจ้างทั้งสิ้น 287 คน หน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบบริหารงานบุคคล คือ "กองกลาง" ซึ่งมีเจ้าหน้าที่จำนวน 1 คน ในการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลขององค์การ ตำแหน่งประจำแผนก

7. สำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง

มีจำนวนลูกจ้างทั้งสิ้น 1,483 คน หน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบงานบริหารงานบุคคล คือ "แผนกการเจ้าหน้าที่" ประกอบด้วยเจ้าหน้าที่จำนวน 17 คน
ได้แก่

ก. ตำแหน่งหัวหน้าแผนก	1 คน
ข. ตำแหน่งประจำแผนก	3 คน
ค. ตำแหน่งเสมียนพนักงาน	13 คน

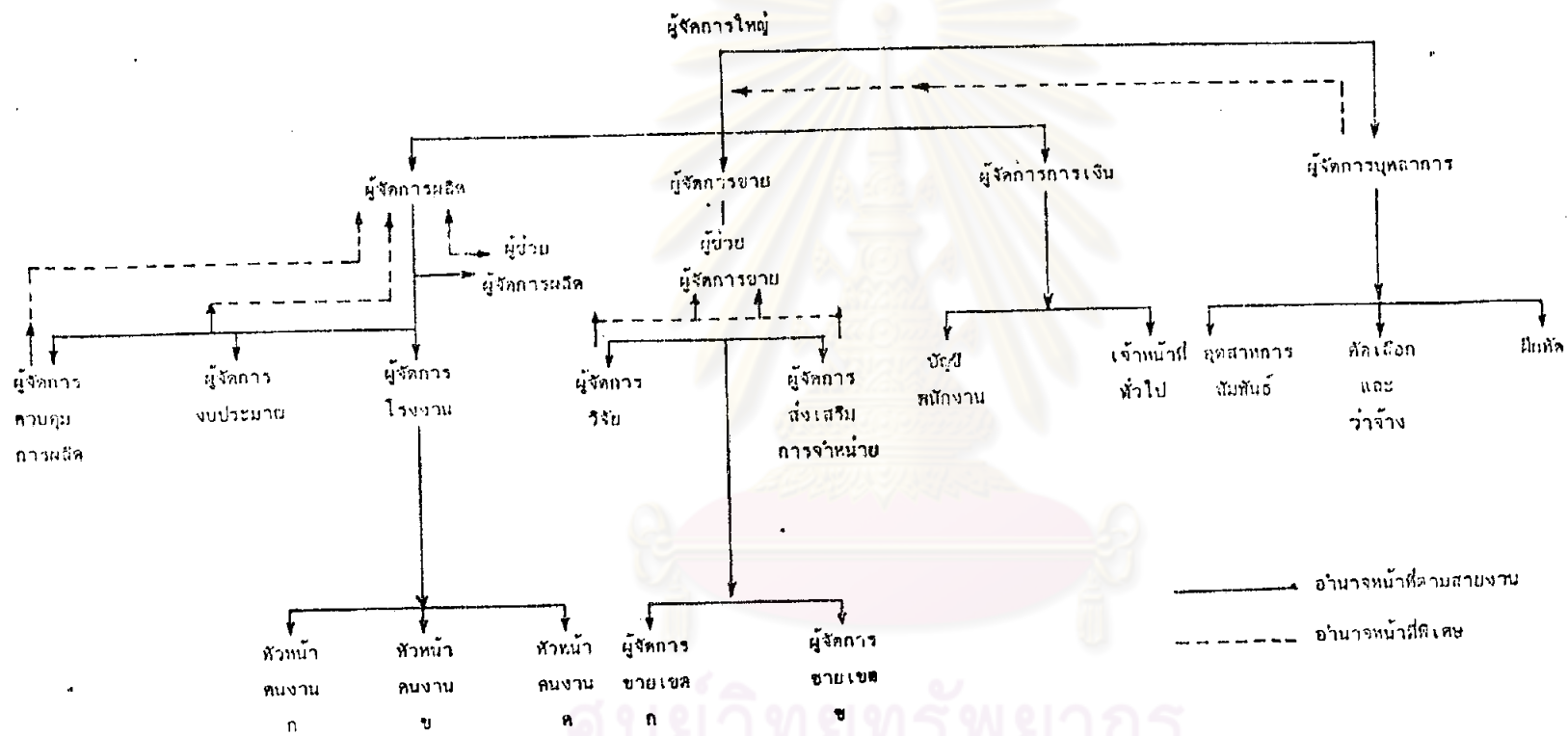
8. บริษัทไม้อัดไทย จำกัด

มีจำนวนลูกจ้างทั้งสิ้น 1,700 คน หน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบงานบริหารงานบุคคล คือ "แผนกการเจ้าหน้าที่" ประกอบด้วยเจ้าหน้าที่ จำนวน 12 คน ได้แก่

ก. ตำแหน่งหัวหน้าแผนก	1 คน
ข. ตำแหน่งหัวหน้าหมวด	2 คน
ค. ตำแหน่งผู้ช่วยหัวหน้าหมวด	3 คน
ง. ตำแหน่งเสมียนพนักงาน	6 คน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนภูมิที่ 9 แสดงตัวอย่างโครงสร้างองค์การแบบพิเศษและสายงานซึ่งแสดงอำนาจหน้าที่พิเศษและอำนาจหน้าที่ตามสายงาน

ที่มา เดวิดสัน นันทากิจวัฒน์, หลักการจัดการ, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย), 2521, หน้า 160.

ตารางที่ 2 แสดงการเปรียบเทียบจำนวนลูกจ้างกับจำนวนเจ้าหน้าที่บริหารงานบุคคลของรัฐวิสาหกิจ

รัฐวิสาหกิจ	หน่วยงานบริหารงานบุคคล		จำนวนลูกจ้าง ทั้งหมด	อัตราส่วนระหว่างจำนวนลูกจ้าง ทั้งหมดกับจำนวนเจ้าหน้าที่
	ชื่อ	จำนวนเจ้าหน้าที่		
1. องค์การตลาดเพื่อเกษตรกร	งานบริหารบุคคล	4	320	80/1
2. องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้	งานการเจ้าหน้าที่	6	4,000	666.67/1
3. องค์การสวนยาง	แผนกการเจ้าหน้าที่	7	2,250	321.42/1
4. องค์การส่งเสริมกิจการโคนม แห่งประเทศไทย	แผนกการเจ้าหน้าที่	3	545	181.67/1
5. องค์การสะพานปลา	แผนกการเจ้าหน้าที่	4	293	73.25/1
6. องค์การอุตสาหกรรมท่องเที่ยว แห่งประเทศไทย	กองกลาง	1	287	287/1
7. สำนักงานกองทุนสงเคราะห์ การทำสวนยาง	แผนกการเจ้าหน้าที่	17	1,483	87.23/1
8. บริษัทไม้อัดไทย จำกัด	แผนกการเจ้าหน้าที่	12	1,700	141.66/1
	รวม	54	10,878	202.44/1

โดยทั่วไปองค์การธุรกิจส่วนใหญ่ต้องปฏิบัติงานตามกลางความสลับซับซ้อน และความก้าวหน้าทางงานวิชาการและเทคโนโลยีที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ๆ พร้อมกับ การขยายตัวขององค์การ ก็มีความจำเป็นต่อหาวิธีการแบ่งเบาหน้าที่งานของผู้ที่มี อำนาจหน้าที่ตามสายงาน โดยยอมรับผู้เชี่ยวชาญมาช่วยปฏิบัติหน้าที่พิเศษในองค์การ ผู้มีอำนาจหน้าที่ตามสายงานก็ยังคงทำหน้าที่ให้ผลโดยตรงต่อความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ขององค์การ ซึ่งต้องอาศัยรูปแบบโครงสร้างองค์การแบบตามสายงานและ แบบพิเศษ (Line and Staff Organization)¹ ซึ่งได้แสดงตัวอย่างในแผน ภูมิที่ 9 นั้น

ในการจัดสายงานของหน่วยงานบริหารงานบุคคลของรัฐวิสาหกิจทั้ง 8 แห่งนั้น ปรากฏว่ามีระดับสายงานที่ไม่สูงนักหากเปรียบเทียบกับสายงานที่ให้ผลโดยตรงต่อความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ของรัฐวิสาหกิจ รัฐวิสาหกิจบางแห่งก็อาจ ปรากฏการจัดสายงานบริหารงานบุคคลอยู่ในการจัดรูปองค์การ เช่น องค์การสวนยาง องค์การส่งเสริมกิจการโคนมแห่งประเทศไทย เป็นต้น แต่รัฐวิสาหกิจบางแห่งการจัด สายงานบริหารงานบุคคลก็เล็กเกินไปจนไม่ปรากฏในการจัดรูปองค์การ เช่น องค์การ คลาดเพื่อเกษตรกรรม องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ เป็นต้น การพิจารณาแนวทางการ จัดสายงานของหน่วยงานบริหารงานบุคคลของรัฐวิสาหกิจ ส่วนใหญ่แล้วจะมีลักษณะ ที่คล้ายคลึงกันก็คือ เป็นหน่วยงานที่มีสายงานอื่นปกครองบังคับบัญชา ดังรายละเอียด ที่แสดงไว้ในตารางที่ 1 ซึ่งไม่เป็นสายงานที่ขึ้นตรงต่อผู้บริหารระดับสูงของรัฐวิสาหกิจ อันเป็นรูปแบบการจัดสายงานที่วิสาหกิจเอกชนส่วนใหญ่นิยมใช้กัน ทั้งนี้เป็นเพราะความ ต้องการและสภาพการณ์ภายในองค์การแต่ละแห่งที่จะให้ความสำคัญต่อการบริหารงาน

¹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 158.

บุคคลมากหรือน้อยเพียงใด ซึ่งโดยทั่วไปแล้วสายงานแบบพิเศษหรือสายงานรอง จะทำหน้าที่ให้ความช่วยเหลือแก่สายงานหลักสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ โดยมีประสิทธิภาพ¹

ถึงแม้ว่ารัฐวิสาหกิจส่วนใหญ่จะมีหน่วยงานบริหารงานบุคคลก็ตาม แต่ขอบเขตอำนาจหน้าที่มักมีอยู่จำกัด ไม่กว้างขวางและครอบคลุมงานบริหารงานบุคคลทุก ๆ ด้าน ดังรายละเอียดที่จะกล่าวต่อไปในบทที่ 3

การพิจารณาเปรียบเทียบอัตราส่วนระหว่างจำนวนลูกจ้างทั้งหมดของรัฐวิสาหกิจ กับจำนวนเจ้าหน้าที่หน่วยงานบริหารงานบุคคล ดังรายละเอียดในตารางที่ 2 นั้น ปรากฏว่าอัตราส่วนคือ 202.44 : 1 ซึ่งรัฐวิสาหกิจบางแห่ง เช่น องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ องค์การสวนยาง มีอัตราส่วนสูงถึง 666.87 : 1 และ 321.42 : 1 ตามลำดับ นับว่าเป็นอัตราส่วนที่สูงมาก หากพิจารณาขอบเขตอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานบริหารงานบุคคล กับจำนวนเจ้าหน้าที่บริหารงานบุคคลของรัฐวิสาหกิจแล้ว ก็ควรจะได้มีการทบทวนบทบาทของหน่วยงานบริหารงานบุคคลตามหลักวิชาการให้มากขึ้น นอกจากนั้นก็ควรพิจารณาปรับปรุงความรู้ความสามารถและเพิ่มจำนวนเจ้าหน้าที่หน่วยงานบริหารงานบุคคล ให้สอดคล้องกับการขยายตัวของงานด้วยโดยการศึกษาวិเคราะห์งานอย่างละเอียด ซึ่งอัตราส่วนระหว่างลูกจ้างของรัฐวิสาหกิจกับจำนวนเจ้าหน้าที่งานบริหารบุคคลนั้น ไม่มีอัตราส่วนที่แน่นอนขึ้นอยู่กับ

¹ จันทศักดิ์ สมประสงค์, การบริหารพนักงานการเจ้าหน้าที่

(พระนคร : โรงพิมพ์กรุงสยามการพิมพ์), 2514, หน้า 86.

นโยบายการบริหารงานบุคคลของรัฐวิสาหกิจว่าจะเน้นหนักในทางด้านใด และจะขยายงานออกไปแค่ไหน¹ แต่หากจำนวนเจ้าหน้าที่บริหารงานบุคคลน้อยเกินไป ก็ไม่สามารถทำหน้าที่ในการบริหารงานบุคคลให้สมบูรณ์ และมีประสิทธิภาพได้ ซึ่งย่อมเป็นปัจจัยหนึ่งที่จะส่งผลกระทบต่อให้การดำเนินงานของรัฐวิสาหกิจไม่บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

ศูนย์วิทยทรัพยากร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹ สมบูรณ์ ศรีสุพรรณศิริ, รายงานการบรรยายพิเศษหัวข้อ "ความรับผิดชอบของผู้นบังคับบัญชาทุกระดับต่องานบุคคล," เมื่อวันที่ 25 ธันวาคม 2518, ที่บริษัทไม้อัดไทย จำกัด.